ՋՈՐԵԲՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 693 — ՇԱԲԱԹ — 22 — ՄԱՅԻՍ 1865

ՄԱՄՐ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳԱՅՄԱՆ

Կ. Պոլսոյ ճիր. Տարեկան 180 ղրշ. Արծաթ
,, ,, Վեցամսեայ 100 ,, ,,
,, ,, Եռամսեայ 60 ,, ,,
Գաւառաց ճիր. Տարի 200 ,, ,,
,, ,, Վեցամսեայ 110 ,, ,,
Մէկ թիւը՝ Մեծ թերթ 4 ,, ,,
,, Փոքր ,, 2 ,, ,,
Մանուցման տողը 2 ղուրուշ է:

ԳԱՅՄԱՆԵՐ

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է, եւ ամենն ամսոյ 1ից մինչեւ 15ին կ'սկսի:
Դուրս գացած լրագրաց ճամբու ծախքը Խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւիցէ գրութիւն՝ Խմբագիր=Տնօրէնին պիտի ուղղուի. եւ ճամբու ծախքն ալ դրկողին վրայ է:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲՈՒՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՍԻԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 19 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Շաբթուս եկած գաղղիական 'լրագրիները Նաբոլէոն իշխանին Արեւելեան Այսչէիս քաղաքին մէջ ըրած ատենաբանութիւնը կը բերեն, որն որ մեծ ուշադրութիւն ըրած է բոլոր քաղաքական աշխարհին վրայ։ Իշխանին թէ՛ կայսերական ընտանեաց և թէ՛ տերութեան մէջ ունեցած բարձր աստիճանն ու մանաւանդ կացութիւնը մեծ զգուշութիւն կուտան իր խօսքերուն, ուստի և իր ատենաբանութիւնն ալ, որոյ մէկ քաղուածը կուտանք՝ մեր աչքերուն լուրերուն մէջ, ամեն տեղ զանգան մեկնութեանց առիթ տուաւ։ Նաբոլէոն իշխանին յայտնած սկզբունքը եթէ գործադրուի, պէտք է որ Գաղղիոյ այժմեան կառավարութիւնն 'ի հիմանց փոխուի։ Ամենքը ոչ եւ խիստ կանոնաց և ազդարարութեանց ենթակայ պիտի ըլլայ, այլ ամեն խնդրոց վրայ ազատութիւն պիտի խօսի։ ազգային խորհրդարանները ոչ եւ սահմանափակ իշխանութիւն մը պիտի ունենան, այլ կառավարութեան ղեկին անոնք պիտի ուղղեն։ տերութիւնը ոչ եւ իր կողմանէ ալ երեսփոխաններ պիտի առաջարկէ, այլ ընդհանուր քուէարկութիւնն անարգել գործ պիտի տեսնէ։ ժողովուրդը ոչ եւ անկարող պիտի ըլլայ տեղ մը ժողովելով հասարակաց գործոց վրայ խօսելու, այլ ուզած ատեն պիտի դումարուիներ ընէ և իր կամքը յայտնէ զմեղանն խնդրոց վրայ։ Իսկ արտաքին քաղաքականութեան մէջ ալ ոչինչ նուազ համարձակ կարծիքներ յայտնած է, և իր ծրագրած քաղաքական դրութիւնն այնչափ յեղափոխական է, որ Փարիզի մէջ տերութեան պաշտօնեայները չիմանալով՝ ինչ ընելիքնին պահ մը կորուսին։ և խնամակալ կայսրուհւոյն նախագահութեամբ ժողովի դումարուելով երկայն նամակ մը գրեցին կայսեր ասոր վրայ։ Պաշտօնական Մոնիթէօր լրագրին՝ Այսչէիսի հանդիսին վրայ հրաւանցի կերպով միայն խօսեցաւ՝ առանց Նաբոլէոն իշխանին ատենաբանութիւնը յիշելու։ Իշխանն ինքն ալ անմիջապէս իր ճառը կայսեր ղրկած էր, որ անտարակոյս իր հօրեղբօրորդւոյն քաղաքական գաղափարներն ուղղափառ չգտնելով զանոնք կշտամբեր է նամակաւ մը, որուն մէջ ցոյց կուտայ թէ այն գաղափարները կրնան կառավարութեան թշնամեայ ձեռքը փաստ մատակարարել, և յայտարարութիւն կընէ թէ ինքն ալ Ը. Նաբոլէոնի պէս կարող է իր ընտանեաց մէջ եղած անհաղանդութիւնները դպրելու։ Այս խիստ պատասխանին վրայ Նաբոլէոն իշխանն Ռանձին խորհրդոյ նախագահի փոխանորդութենէն և յանաջիկայ ամբարտաւանութենէն հրաժարեր է։

Գաղղիոյ մէջ հասարակաց կարծիքը մեծ անհանգարտութեան ենթակայ է Մէքսիկայի նկատմամբ։ վասն զի, ինչպէս որ մեր նախընթաց թուով ալ ծանուցած ենք, Միացեալ Նահանգաց մէջ բարձրաձայն կամաւոր զինուորներ կը գրուին Յուարէզի օգնութեան երթալու համար։ Բնութիւնն ալ կէս պաշտօնական լրագրին այս առթիւ յօդուած մը հրատարակելով՝ հասարակութիւնը կարգահոգնէ Ամերիկայի կառավարութեան բռնելիք ընթացից վրայ, և կը հաստատէ թէ Նաբոլէոն նախագահը չէզոքութեան սկզբանց դէմ չգրիպի գործէ, և եթէ հարկ ըլլայ՝ Մէքսիկայի համար զինուորագրութիւնն ալ պիտի արգելու։ Նախագահին չէզոք քաղաքականութեան դրաւական մը համարուած է նաև Գաղղիոյ նոր դեսպանին՝ Պ. ոլ Մոնթօլոնի՝ գրած բարեկամական ընդունելութիւնը։ Միւս կողմանէ Ամերիկայի արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Սիւրրոյ ալ, որ դաւաճաններուն իրեն տուած հարուածներէն զարմանալի կերպով շուտ մը բժշկուած է, չէզոքութեան օրինաց պահպանութեանը հակադիր է եղեր։ Վերջին հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ Վաշինկթընի կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առեր է զինուորագրութիւնն արգիլելու համար։ բայց ասոր ինչ հետեւանք ունենալը տակաւին յայտնի չէ, ըստ որում Ամերիկայի մէջ ամեն բան ժողովրդեան կամքովը կը կատարուի, և կառավարութիւնը չկրնար պէտք եղածին չափ զինուորագրութեան առաջքն առնուլ, ինչպէս որ Անգղիա ալ չկրցաւ Իրլանդայի մէջ Ամերիկայի համար զինուորագրութիւնն արգիլուլ։ Այս պարագայից նկատմամբ հասարակաց կարծիքը տակաւին կասկածի մէջ է։ վասն զի եթէ Մէքսիկայի գործերն աւրուին, Գաղղիա մեծ զգոյշութեանց ենթակայ պիտի ըլլայ Մաքսիմիլիանոսի դատը կանգուն պահելու համար։ Ուստի Փարիզի մէջ հասարակութիւնը կը բաղձայ որ կայսրն օր մը յառաջ Ամերիկեն եւ դառնայ, և կը յուսացուի որ մինչև ամսոյս վերջը Նաբոլէոն կայսրն իր մայրաքաղաքը կը հասնի։

Հատ անգամ Պրուսայի խորհրդոնեներն ապեռաալի լուրեր ալ հնարելու խիղճ չեն ըներ։ ուստի Լոնտրայի մէջ սուտ լուր մը հանեցին թէ Նաբոլէոն կայսրը զարնուեր է, և Փարիզի մէջ ալ ուրիշ սուտ մը հռչակեցին թէ Մաքսիմիլիանոս կայսրն սպանուեր է։ բայց բարեբաղդաբար այս սարսափելի սուտերուն հաւատացող չէ գտնուեր։

Ինչպէս անցեալ շաբթու կը կարծէինք։ Պ. Ռէֆերսըն Տէվիս, որուն եռեւէն ձիաւոր զօրաց խումբեր հանուած էին, բռնուելով Վաշինկթընի տարուեր է, և իր քով եղած գանձերն ալ հիւսիսայնոց ձեռքն անցեր են։ Բոլորն Հիւսիսն նախագահին մէկ յայտարարութիւնը Պ. Լինքօլնի սպանութեան կամակից հրատարակած էր։ Պ. Տէվիս, և իր այս եղեռնական գործոյն վրայ՝ հարաւայնոց ապրստամբութեան գլխաւոր մէկ պատճառն ինք ըլլալուն ոճիրն ալ աւելցնելով՝ իր վիճակը խիստ կը ծանրանայ։ Պութիսի և անոր կամակիցներուն դատը գաղտնի կը տեսնուի, որպէս զի յայտնուած եղեռնաւորներուն անունները չհրատարակուի և փախչելու ժամանակ չունենան։ Պ. Հ. Տէվիսի դատն ալ այն եղեռնաւորաց հետ պիտի տեսնուի, որոց հետ իրեն ալ մեղադրեալ ըլլալուն ապացոյցները գտնուած են կըսուի, և եթէ ասիկա հաստատուի, ցաւալի փոխճան մը պիտի ունենայ հարաւայնոց նախագահը։ Բայց հարաւայնոց մէջ կեւեւի որ իրենց պարտութեան վրէժն եղեռնագործութեամբ առնելու չափ կատաղիներ պակաս չեն, որք քանիցս անգամ փորձեր փորձեցին և դեռ կը փորձեն հիւսիսայնոց գլխաւոր քաղաքներն հրոյ ճարակ տալու։ Ասկից զատ՝ գեղեն ջերմով ճարակեալ զգեստներ պատրաստած են եղեր, որպէս զի այս տարափոխիկ հիւանդութիւնը Նիւ-Եօրք մտցնեն։ Սակայն միւս կողմանէ Ամերիկայի խաղաղութեան գործը շարունակ յառաջ երթալու վրայ է։ Զարաւայնոց ողջամիտ մասն այսուհետեւ ընդդիմութեան անօգուտ ըլլալուն վրայ համոզուելով, կառավարութեան հպատակիլ կը փութան։ Սեւերուն ազատութիւնը մեծ ուրախութեան և երախտագիտութեան առիթ եղած է իրենց մէջ, և Հիւսիսն նախագահին պատգամաւորութիւններ կը ներկայանան իրենց այս զգացումն յայտնելու համար։ Գաղղիոյ ըսած ենք թէ Թէքսաս նահանգին մէջ հարաւայնք վերջին դիմադրութիւն մ'ալ պիտի ընեն։ այս անգամ եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Թէքսասի Հուսթըն մայրաքաղաքին բնակիչները որոշեր են որ պատերազմը շարունակեն։ Սակայն Հերիատն զօրապետը Թէքսասի վրայ գացած բլլալով, կը յուսացուի որ քիչ ատենէն այս ըմբոստաց բոյս ատակաւ մարդ նահանգն ալ խաղաղութիւն ընելու պիտի ստիպուի։

Հռոմի և Իտալիոյ արքունեաց մէջ բացուած բանակցութիւնները կը շարունակեն, բայց տակաւին չյուսացուիր թէ քաղաքական կարեւոր որոշման մը հասած ըլլան։ Մինչն թէ Իտալիոյ թագաւորը Ս. Պապին բանադրանքէն ազատուած կը համարուի, ըստ որում ըսգրաց թղթակցութիւններուն նայելով, Ս. Պապն անոր ղրկած գործակալին՝ Պ. Վէճէցիի հետ՝ խիստ մը տերմարար վարուեր է։ Բէրսիների գուքսն ալ, որ Նաբոլէոն կայսեր հաւատարիմ խորհրդականներէն մէկն է, և որուն անցեալներս Հռոմ ըրած ճանապարհորդութիւնը ծանուցած ենք, տեղատակ մը հրատարակած է, որ մեծ ուշադրութիւն գրաւեց։ Այս տեղագրին մէջ Պ. Տը Բէրսիների կարծուածէն աւելի նպաստաւոր կերպով կը խօսի Իտալիոյ վրայ, որն որ, կըսէ, օր մը կրնայ Վենետիկը ստակով ծախու առնուլ։ բայց Հռոմն Իտալիոյ հարկաւոր չհամարելով՝ Ս. Պապին ձեռքէն առնուիլը չուզեր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեքշաբթի օրը Բ. Դուսը կայսերական խաթթ մը կարդացուեցաւ, որով Թօփհանէի Մուշիր Վ. սեմ. Հալիլ փաշան ծովային գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ փոխանակ Վ. սեմ. Հաճի Վ. էսիմ փաշային։

Նոյն կայսերական հրովարտակը՝ Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնն երկու մասի բաժնելով, մէկը՝ այն է գործարանաց և պատերազմական մթերաց վերատեսչութիւնը Վ. սեմ. Հալիլ փաշային կը թողու։ իսկ միւս մասը՝ այն է թնդանօթաձիգ զօրաց և բերդերէն վերատեսչութիւնը պատերազմական գործոց պաշտօնատան կը յանձնէ։

Կայսերական հրամանաւ՝ Թէճարէթի առեւտրական առաջին ատենին անդամ Անքօէֆէնտին՝ Դանուբեան կուսակալութեան առեւտրական ատենին նախագահ անուանեցաւ, և միանգամայն երկրորդ կարգի պաշտօնատարութեան երկրորդ աստիճան արուեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ Ա Ղ Ղ Ի Ա

Մայիս 15ին Քօրսիքայի Այսչիո քաղաքին մէջ, որ Նաբոլէոնեան գերդաստանին ծննդեան է, Նաբոլէոն Առաջնոյն եւ իր ընտանեաց յիշատակին համար կանգնուած արձանին նաւակատեաց հանդէսը կատարուեցաւ։ Նաբոլէոն իշխանին նախագահութեամբ որ արձանը ծածկող քօղը վերցընելէ ետեւ՝ պարագային յարմար երկար ճառ մը խօսեցաւ։ Այս երեւելի ատենաբանութիւնը Մեծին Նաբոլէոնի վրայ խօսուած ճարտասանները՝ որ անոր քաղաքականութիւնը բացատրելու աստիճ, միանգամայն հեղինակին՝ այսինքն Նաբոլէոն իշխանին ալ քաղաքական գաղափարները կը նկարագրէ։ Նաբոլէոն իշխանն իր հօրեղբօրը թղթակցութիւններէն և յիշատակարաններէն բազմաթիւ վկայութիւններ յառաջ բերելով, Եւրոպի բոլոր քաղաքականութեան մէջ, կըսէ, Նաբոլէոնեան առանցքութիւնն այսօր տարբեր պիտի ըլլայ իր բռնած միջոցներովը, բայց նպատակը մի եւ նոյն պիտի մնայ։ Ոչ եւ զներոպա մեր կամաց հնազանդեցընելու զօրութիւն կամ վախ ունինք, այլ պէտք է մանաւանդ որ հասարակաց կարծեաց համեմատ շարժինք, և անոր ու աղտ աղտաց գաղնագրութեանը վրայ յենունք։ Սակայն 'ի բաց 'ի մէնջ այն գաղափարները՝ որք Գաղղիոյ ոգին բանտարկել կուզեն։ հիմա մեր ամենամեծ արտաքին յաղթութիւններն ասոնք պիտի ըլլան, որ ժողովուրդք ազատին եւ ազգայնութիւնք ճանչուին։

«Նաբոլէոնեան ատենաբանութիւնը մանրիմ դաշնակցութիւն մը կը պատուիրէ Միացեալ Նահանգաց հետ, եւ Ս. Պապին աշխարհային իշխանութեան վախճանը կը պահանջէ։ Ազատութեան եւ արդի ոգւոյն բոլոր կուսակցաց կիսոյ Միջին դարուն ալ վերջին պատանէշը բառնալ։ Հռոմ Պապին ձեռքն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ յեսապիտութեան վառարան մը Գաղղիոյ եւ արդի ընկերութեան դէմ։»

«Իսկ Ներքին գործոց մէջ Նաբոլէոնեան ատենաբանութիւնը կը պահանջէ։ «Ընդհանուր քուէարկութիւն օրինաւորապէս գործադրեալ, մամլոյ կատարեալ ազատութիւն ընդհասարակաց իրաւամբ եւ ժողովներ կազմելու արտօնութեամբ։»

Նաբոլէոն իշխանը՝ մամլոյ եւ ժողովրդական դումարմանց միջոցաւ յայտնուած կարծիքը տերութեան պաշտօնէից վրայ ալ ազդեցութիւն ունենալու է կըսէ, այնպիսի պաշտօնէից՝ որք ազգային խորհրդարանին կանոնքը վերատեսչի ընտրեալ ըլլան։

— Գաղղիոյ տարեկան եկամտից հաշուեցոյցը յանձնաժողովի մը միջոցաւ պատրաստուելով, Պ. Օ'Գէն տեղեկագիրը մատոյց Օրէնդրական ժողովոյ, որուն մէջ յայտարարութիւն կընէ թէ Գաղղիոյ եկեղեցաքը քաշալերիչ վիճակի մէջ է, բայց միանգամայն տարկ կը տեսնէ որ հեռաւոր արշաւանաց համար եղած դիմուորական ծախքերը դադրին, եւ Մէքսիկայի խաղաղութիւնը հաստատելով՝ զաղղիական զօրքը ետ դառնայ։

Հաշուեցոյցի յանձնաժողովը հասարակաց չնութիւններն առանց նոր փոխառութեան յառաջ տանելու միջոց մը կը նշանակէ, այն է ապարդիւն ծախքերը նուազեցընելու հարկը։ եւ Եւրոպայի պատերազմական պատրաստութեանց չափազանցութիւնը ցոյց տալով, կը ցաւի որ արքայազողովի առաջարկութիւնը եւ մնաց։ Սակայն կը յուսայ թէ Գաղղիոյ զինուորական զօրութիւնը՝ որ հիմա 400,000 զօրաց եւ 85,000 երիվարաց կը հասնի, տակաւին կրնայ նուազիլ Մէքսիկայի արշաւանքին դադարմամբը։

— —

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Անդղիական լրագիրներն հետեւեալ լուրերը կը հրատարակեն Նիւ Եօրքէն մայիս 9 եւ 11 թուականով գրուած։

Պ. Սթենթըն՝ զատաբեան հրաման հրատարակեց զնդապետի աստիճանէն վար եղող եւ պատերազմի մէջ բռնուած հարաւայնոց, որք Ռիչմընտի առնուելէն առաջ Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան հպատակելու երդում տուած են։ Հալէք զօրապետն յայտարարութիւն ըրեր է թէ հիւսիսային կառավարութեան հակառակող անձինք մայիս 20էն ետեւ իր հրատարած դաւառին մէջ իրեւ ազատ եւ դատապարտեալ պիտի համարուին։ Հիւսիսային Քարոլինայի կառավարիչն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակեր է, ծանուցանելով թէ հարաւայնոց գլխաւոր բանակներուն անձնատուր ըլլալէն ետեւ ամեն ընդդիմութիւն անօգուտ արիւնհեղութեան պատճառ պիտի ըլլայ։ Մայիս 8ին Նիւ Եօրքի մէջ բարձրաձայն մարդիկ զինուոր գրուեր են Մէքսիկայի հասարակապետութեան բանակին համար, որոց մէջ հիւսիսայնոց բանակներէն եղող շատ մը զինուորական հրամանատարք ալ կը դանուին եղեր։ Վաշինկթընէն ստացուած լուրերը ժուարէզի բանակը մանել ուզողներուն թիւն 100,000 կը հաշուեն։

— Կերեւի որ Վաշինկթընի կառավարութիւնը Այնքօլնի սպանութեան մեղսակից համարուած հարաւայինները՝ որ Բանատա փախած են, ետ ուղելու եղեր է, պատճառ բռնելով թէ խնդիրը քաղաքականութեան չվերաբերիր այլ եղեռնագործութեան։ Բայց տարակուսելի է թէ արդեօք Բանատայի կառավարութիւնը պիտի դիմանայ՝ հիւսիսայնոց պահանջումը կատարելու, եւ եթէ չդիմանայ՝ արդեօք Ճոնսըն նախագահը պատերազմ պիտի հրատարակէ կամ հիւսիսայնոց պատերազմասէրները Բանատայի վրայ յարձակելովիրենց թշնամիներն իրենց ձեռքը բռնելու փորձ պիտի ընեն։ Սակայն եթէ գործադրուի, Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգաց մէջ պատերազմի առիթ կընայ ըլլալ։ Լոնտրայի Պրոսային մէջ այս լուրերը դէշ ազդեցութիւն մ'ընելով արժեթուղթերն իջեր են։

Պ. Ճ. Տէվիսի բռնուելուն վրայ հասարակաց խորհրդարանին մէջ Լորտ Բալմըրթընի հարցում ըլլալով թէ Անգղիա ինչ ընթացք պիտի բռնէ այս պարագայիս մէջ, Լորտ Բալմըրթըն պատասխանեց թէ Անգղիա ամենեւին խառնուելու բան մը չունի Ամերիկայի ներքին գործերուն մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՅՍ ՎԻՃԱԿՆ Ո՞ԻՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ

Հա ազգային Սահմանադրութիւնն իր երկամեայ շրջանը լրացուց, և Վարչութիւնը նորէն կազմուելու վրայ է։ բայց անցեալ երկամեայ միջոցին ինչ արդիւնք տեսնուեցաւ, եթէ ոչ անփորձ Ազգի մ'առաջին սահմանադրական փորձերը, որք ըստ մեծի մասին ապարդիւն ելան։ Յարատեւութեան օրէն կրնայ նոյն իսկ ձախորդութիւնը յաջողութեան և անպտղութիւնը գործունէութեան փոխել, փորձառութեան տուած դասերն 'ի գործ դնելով։ սակայն անփորձ մէկը կրնայ գիտնալ թէ փորձառութեան դասն ի՞նչ է։ կրնայ իրաց վրայ հանգարտ դատողութիւն ընել, ձախորդութեան պատճառները քննել և անոնց դարմանները խորհիլ։ Ոչ, այլ ի՞նչ կրնէ։ երբ կը տեսնէ որ իր փափաքած նպատակին դիւրաւ չգիտի կրնայ հասնիլ, երբ կը տեսնէ որ արդելքներ կելնեն իր առջեւ, իսկոյն կը լքանի և իր գործը չսկսած՝ ետ կը թողու։

Հռոմայեցի երեւելի մտաւորականը մ'այսպէս կ'սկսի Յուդութեան պատերազմին պատմութիւնը։ «Արդս «յանիրաւի կը տրանջէ իր բնութենէն, «զի տկար և կարճատեւ ըլլալով, առաւ«ելագոյնս կը վարուի քան թէ ա«ռաքինութենէն։ Սակայն ընդհակա«ռակն՝ եթէ քաջ կշռէ, իրմէ մեծ և «գերագոյն բան մը չկրնար գտնել, և «իրեն համար պատճառը փոյթն ու ճար«տարութիւնն է՝ քան թէ զօրութիւնն «ու ժամանակը։»

Ուրեմն մարդկային գործերը մարդկային փութով և ճարտարութեամբ կը կատարուին, և առանց ասոնց անհնար է որ բան մը յաջաջ երթայ, ինչպէս անձնական գործոց, նոյնպէս նաև հասարակաց գործոց մէջ։ Բայց մեք այս ընդհանուր կանոնը զանց ընելով, ամեն օր կը հարցընենք թէ «Ազգին այս վիճակն ո՞ւր պիտի երթայ,» և երբեք մեզմէ ալ փոյթ մը, ջանք մը, գործունէութիւն մը ցոյց չենք տար, իբր թէ Ազգ բաւնիս այս կամ այն անհատները չեն, այլ մասնաւոր էակներէ բաղկացեալ ուրուական մը։

Մեր փետրուար 13ի յօդուածը, որ այնչափ վիճարանութեան տեղի տուաւ, այսպէս վերջաւուած էինք։

«Արդարև մեր այսօրուան վիճակը գո-
«հացուցիչ չէ, և շատ կայ ըլլալու-
«ենք որ զմեզ խարենք, բայց տարա-
«կոյս չունինք որ ջանքով յարատևու-
«թեամբ և անձնուիրութեամբ կրնայ
«բարելաւնալ։ Ուստի կը յորդորենք
«ամեն ճշմարիտ հայերը որ հայրեն-
«եաց սեղանին վայ պէտք եղած զը-
«հոգութիւններն ընելէ ետ չկենան։
«Հա այն ատեն Հայ ազգը կրնայ հաս-
«տատապէս յառաջդիմութեան շաւ-
«ղին մէջ մնալ։»

Նոյն յօդուածով բուած է նաև թէ «Ազգութիւն մը որչափ որ ջան
«ի գործ դնէ՝ չկրնար ամբողջ ազգ մը
«վերանորոգել եթէ Աղդն ալ փոյթ չու-
«նենայ . . . . . Ազգ այն
«ազգին որ իր փրկութիւնը միակ հան-
«ճարէ մը կամ քանի մը հանճարներէ
«կը յուսայ, ինչպէս հրեայները հան-
«դերձեալ Մեսիայէ մը . . . . . .
«Նուաստացեալ ազգաց գործ է ան-
«հատականութիւնն առ ոչինչ համա-
«րիլ, և ամեն բան իշխանութեան ձե-
«ռօք կատարել։ որն որ յանձին բարի
«գործերն անդամ բռնութեամբ կը կա-
«տարէ . . . . . »

Փետր. 27 թուով ալ հետևեալ խօսքերն բուած ենք։ «Ազգութեան
«պաշտօնը խաղաղութեան դատաւորի
«պաշտօն է . . . . . Ազգութիւնը
«կընայ բարոյական զօրութենէ զատ
«սուրիշ նիւթական զօրութեամբ մ'իր
«կամքը գործադրել ալ։ և Ազգ-
«ութիւնը քաղաքացիոյ մը ազատութեան
«Հայ ազդին ազդասիրութիւնը պիտի
«ըլլայ։»

Օ՜արմանալի՛ բան, այն թերթը որ այս սկզբանց ճշմարտութեանը դէմ այնչափ բռնութեամբ կը յարձակէր, ինքն ալ իր մարտ 27 թուով նամակ մը կը հրատարակէր «Ազգայ» ստորագրութեամբ՝ Կոստանդնուպօլսէն Օ. միւ-
նիոյ Ծաղիկ հանդիսին ուղղուած,
և անոր մէջ կը կարդայինք հետևեալ տողերը որ մեր արտայայտած գաղափարները կը բացատրէին։

«Պէտք չէ Սահմանադրութեան
«առաջին քայլերը խոտիւ դասել և
«ամեն բան գետնէ դեռին զարնել։
«Բարեկամդ այդպիսի վհատեցուցիչ
«դրութեան թշնամի է։ Բայց չեմ
«կրնար նաև առանց նշանակելու անց-
«նել այն անատարբերութեան ոգին որ
«կը տիրէ ազգայնոց մէջ։ Ըստ որում
«ԱՅՍ ՈՐԻՆ ոչ միայն փարչութեան և
«Սահմանադրութեան ուժը կը ՁԼԱՏԷ,
«այլ և անով ամեն արդիւնաբեր խոր-
«հուրդ՝ իր չեղած կը լեժի։ Ժողո-
«վուրդը կարծեց թէ ամեն բան կա-
«տարած է Ազգութեան ընտրու-
«թիւնը կատարելով, և սկսաւ հե-
«ռուէն դիտել թէ նա ի՞նչ շնորհ-
«քով պիտի շարժի։ Երբ տեսաւ որ
«իր ընտրած Երեսփոխանութիւնը իր
«տպաշտօնը ըստ քմաց և դժկամակու-
«թեամբ կը վարէ, և իրեն վերաբերող
«խնդիրները լուծելու համար տաս ան-
«գամ հրաւիրուելէն ետև՝ մէկ երկու
«անգամ հաղիւ կը գումարուի մեծաւ
«մասամբ, երբ տեսաւ որ Երեսփո-
«խաններէն ոմանք միայն անուամբ Ե-
«րեսփոխան են, և եթէ կարին կրնան
«բնաւ նիստ չգումել տալ և Սահ-
«մանադրութեան գործադրութիւնը
«վտանգի մէջ դնել, երբ տեսաւ որ
«Հաղաքական և Կրօնական ժողով-
«ները կարն 'ի կաղ կը քաշեն ու աղ-
«գային գործերը ընդհանուր բարեկար-
«գութեան մէջ մնած չեն, կունակը
«դարձուց ու ըսաւ։ «Ես այս Սահ-
«մանադրութենէն բան մը չհասկցայ»։
«Հարկաւ չպիտի հասկնաս ով բը-
«թամիս Հայդ՝ քանի որ կը գժկամա-
«կիս քու պարտքդ ճանչնալ և Ազ-
«գութեան տկարութեան պատճառը
«խնամել։ Ազգութիւն մը իր զօ-
«րութիւնը ժողովրդեան վստահու-
«թենէն կստանայ, նա մանաւանդ ա-
«նանկ Ազգութիւն մը որ բարոյա-
«պէս կկրճտէ և որուն պաշտօնը լրիվ
«անձնուիրութեան և պատուոյ վայ
«հիմնեալ է։ Սակէ զատ անհնար է
«ամեն բեռ Ազգութեան ձգել։ Ան-
«հատական և ընկերական ազդեցու-
«ձեռնարկութիւններ ալ պէտք են որ
«նպաստեն ընդհանուրին յառաջդի-
«մութեան։ վայ ան ազգին որ ապի-
«կար ազուամբ պէս կսպասէ որ Ազ-
«գութիւնը իր ձեռքէն բռնէ քալե-
«ցունէ։»

Էրդ՝ պիտի համարձակի՞նք փարձա-
ռութեան դասերէն, և առանց յու-
սահատելու մեր Ազգային փարչութեան
երկրորդ սահմանադրական շրջանն ա-
ւելի կանոնաւոր ընթացքի մէջ պի-
տի մտցուցնե՞նք։ Ըստ հանրաշարաձիգ
պարտականութիւնն Ազգային երեսփո-
խանութեան վայ կրնայ, վասն զի ա-
ռանց անոր չկը Սահմանադրութիւն։
և եթէ անիկա պարտաղանց դանուի,
այն օրէն սահմանադրութեանն ալ մը-
նաս բարեաւ ըսելու է։ Ձենք ուզեր
երեսփոխանական ժողովն ամբաստանել,
բայց մամլոյն պարտքն է հասարակաց
կարծեաց արձագանգ ըլլալ, պարտա-
զանցութիւնը կշտամբել, և ճշմարիտ
ազդասիրութիւնը խրախուսել։

Միւսանդամ կը կրկնենք։—Երես-
փոխանը, ձեր ձեռքն է Ազգին վերակեն-
դանութեան շաւիղն հորդել կամ անհո-
զութեամբ անոր կենսական զօրութիւն-
ները մշանջեան անդարձութեան դա-
տապարտելով, թշուառութեան յարա-
ւելեալն պատճառ ըլլալ։ Ձեր ձեռքն
է Ազգային Վարչութեան զօրաւոր
շարժում մը տալ և Սահմանադրա-
կան մեքենայն ամենայն ուժով քաշե-
ցնել։ Դուք պիտի հսկէք Վարչու-
թեան վայ որ այն ալ իր պարտքը ճան-
չէ։

Բայց Վարչութիւնը միայն այս
ինչ կամ այն ժողովին չբաղխանար,
այլ իր բոլոր կազմութիւնն ամբողջ և
զօրաւոր ըլլալու է, որպէս զի կարենայ
ընդհանուր Սահմանադրութիւնն ուրիշ
բան չէ՝ եթէ ոչ իրաւանց և պատաս-
խանատուութեանց շղթայ մը, ուրուն
մէջ ամեն մէկ կազմակերպեալ մասերն
իր պաշտօնին կատարմանը փոյթ պիտի
ունենայ։ Վարչութիւնն ունի պա-
տասխանատու հոդաբարձութիւններ
և տեսուչ խորհուրդներ՝ որոց վրայ
պիտի հսկէ Հաղաքական ժողովս,
ինչպէս Երեսփոխանական ժողովն ալ
իր վայ կը հսկէ։ և պէտք է որ այս
վերջիններն ալ իրենց պարտքը ճշդիւ
կատարեն, ինչպէս Հաղ. ժողովն ալ
կատարելու պարտաւոր է։

Վարչութենէն դուրս բայց անոր
հետ սերտիւ կապուած են նաև թաղ-
խորհուրդները, որք ոչինչ նուազ Սահ-
մանադրական եռանդ ցոյց տալու պար-
տաւոր են, վասն զի Ազգային ամենա-
փոխուկ շահեր աւանդուած են իրենց
ձեռքը, և իրենց միջոցաւ կրնայ լուծ-
ուիլ տոյժ ամենադժուար խնդիրը, տա-
ռանց որոյ անհնար է որ Վարչութիւն
մը կանգուն մնայ։ Եթէ Սահմանադ-
րութեան գործադրութիւնը կուզենք,
ինչպէ՞ս կրնանք ուրեմն այդպիսի կարե-
ւոր խնդիր մը զանց ընել. ինչպէ՞ս կրը-
նանք Սահմանադրութենէն բոլոր Ազ-
գին համար յառաջ դալիք այնչափ արդ-
իւնքը կորուսանել՝ այժմին պէտք եղած
թեթև զոհողութիւններէն փախչելով։

Ըստնցմէ ետքը կուզայ գաւառա-
կան Վարչութենց կազմութիւնը, որ
դժբաղդաբար մեր գաւառական ազդայ-
նոց անփորձութեան պատճառաւ շատ
տեղեր ետ մնացած է։ Բայց գաւառա-
կան ազդայնոց մեծագոյն մասն արդէն
բաւական հասկցած է Սահմանադրու-
թեան օգուտը, որ իրենց ազգային գոր-
ծերը անօրինելու կարողութիւնն կը ն-
դալ ձգէ։ Ուստի այս մասին կի յայտ
հնացեալ փոուն գաղափարները մեր-
ժելով Սահմանադրութիւնը կանգնել,
որով իրենց ճշմարիտ բարիքն 'ի գործ
դրած կըլլան։

Եթէ այս բաղձանքները՝ զորս ամեն
ազդասէր Հայ իրենց սրտին մէջ պէտք
մնուցանեն, կատարուին և արդիւնա-
գործին, այն ատեն կրնայ Սահմանադ-
րութիւնն ալ կատարեալապէս գործադ-
ռուած և Ազգին վիճակն ալ իրապէս
բարւոքած ըլլալ. այն ատեն ո՛չ ևս հարկ
կը մնայ անդադար դոչելու թէ այս վի-
ճակն ո՞ւր պիտի երթայ։

Երկ, ուրբաթ, վերատին Ընդ-
հանուր ժողով դումարեցաւ Գալա-
թիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, և
ուրախ ենք որ մեծապատիւ Երեսփո-
խանք՝ քանի մը բացառութեամբ՝ Ս.
Պատրիարք Հայր Հոր Թանխանձագին հրա-
ւիրանաց անսալով 'ի ժողով փութա-
ցեր էին։

Երեսփոխանական ժողովն ամենքա-
նչ առաջ իր ուշադրութիւնը մեծադոյն
մաս կդարձնելու դժուարութեանց վրայ
դարձուցելով, այս վիճակին անյապաղ
դարման մ'ընելու համար որոշեց, որ
մինչև դաւառական ել եպիսկոպոսաց ընտ-
րութեան ժամանակ, Ընդհանուր ժո-
ղովը ներկայ երեսփոխանաց մեծագոյն
մասին՝ այն է առնուազն 51 երեսփո-
խանաց ներկայութեամբ կարենայ նիստ
ընել, որպէս զի ազդային ամենակարևոր
գործերն այսուհետև ալ երեսի վրայ
չմնան 'ի վնաս ազդին։

Այս որոշումը Սահմանադրութե-
նէն արտաքսութիւն մ'է՝ յակամայից
և առժամանակեայ կերպով ընդունուած։ Բայց կը յուսայի որ քիչ
օրէն Ս. Պոլսոյ երեսփոխանաց թիւն
ամբողջանալով, և միանգամայն ներկայ
մեծապատիւ երեսփոխանք երկիսան
պէս իրենց պաշտօնին կատարմանը փու-
թաքան դանուելով, Ընդհանուր ժո-
ղովոյ նիստերը դարձեալ Սահմանադ-
րութեան պահանջած կերպով կը կա-
տարուին։

Այս որոշումէն ետև՝ Նոր-Ս՝ Արա-
նական և Հաղաքական ժողովոյ հաս-
տատութեան խնդրոյն դալով, Մեծ.
Մանասպետ Էֆէնտին ծանոյց թէ Արա-
նական ժողովոյ անդամ ընտրուողներն
2 եկեղեցական և Հաղ. ժողովն ալ 8
անձինք նամակաւ հրաժարական տուած
են։ Ընդհանուր ժողովը որոշեց որ ներ-
կայ դանուող հրաժարականներն խնդ-
ռուի որ իրենց յանձնուած ազդային
պաշտօնը չմերժեն, և բացակայներն ալ
Ս. Պատրիարք Հայրը կանչելով յորդո-
ր որ հրաժարականին ետ առնուն։
Ուստի ժողովը նախ և առաջ զՄեծ.
Սերվիչէն էֆէնտին թախանձանօք ս ոլ-
պեց հրաժարականը ետ առնելու, և
վերջապէս յաջողեցաւ հաճեցընելու։

Ժողովն իր շնորհակալութիւնը
յայտնելով Սերվիչէն էֆէնտիին, որ-
շեց որ Ս. Պատրիարք Հայրը բայա-
կայ հրաժարականներն ալ յանուն Ընդ-
հանուր ժողովոյ յորդորելու և հրա-
ժարականներն ետ առնել տալու ջանա-
լէ եռև, եթէ տակաւին հրաժարեալ-
ներ կամ չհաճողներ դանուին, Ընդ-
հանուր ժողովոյ դիւանին և քննիչնե-
րուն հետ խորհրդակցութեամբ քուէ-
թուղթ զրկէ երեսփոխանաց և հրա-
ժարականներուն տեղ ուրիշ անձինք ընտ-
րուին։

Այս երկրորդ խնդիրն ալ այս-
պէս որոշուելէ ետև, ազդային երես-
փոխանաց հինգերորդ մասին երկամ-
եայ փոփոխութեան խնդիրը ձեռք առ-
նուելով, Սահմանադրութեան տրա-
մադրած վիճակարկութիւնը կատարե-
լու համար՝ որոշուեցաւ՝ թէ՝ եկեղե-
ցական և թէ՝ աշխարհական երեսփո-
խանները հինգ զատ զատ խումբերու բա-
ժնել, առաջինները չորսական, և
վերջինները տասնեվեցական՝ ըստ թաղից,
այն կերպով, որ առաջին վիճակն ստա-
ցողներն այս անդամ փոխուին, երկրոր-
դին ստէպ երկու տարի ետքը, և այս
կարգաւ հինգերորդ վիճակն ստացող-
ներն ստէպ ութ տարի ետքը։

Այս կարգադրութեան հաստատա-
կան եկեղեցական երեսփոխաններէն փոփո-
խութեան առաջին վիճակն ստացան՝

Յ. Յովհաննէս վարդապետ Սէթեան
Տ. Յովհաննէս քահանայ Պալատու
Տ. Գրիգոր Բէրայու
Տ. Յարութիւն Պալատու

Իսկ աշխարհական երեսփոխանաց դասակարգութենէն փոփոխութեան վի-
ճակն ստացան՝

1. Մայր եկեղեցի և Պէշիկթաշ
2. Էնէի դարու, Կէարիկ փաշա Իս-
կիեսար Ս. Խաչ և Ս. Կարապետ.
3. Բէրա, Գալատա փաշա, Ղալա-
թիա, Օրթագիւղ և Պէյքօզ.
4. Գալատա, Բուդիկուհանուք. Գատը
գիւղ, Նարը դարու.
5. Սամաթիա և Խասգիւղ.

Հեռաւոր այս անդամ փոխուելք աշխարհական երեսփոխաններն են՝

Դումդափու Մայր եկեղեցոյ
Երեսփոխանք

Սերվիչէն էֆէնտի
Բալանեան Սահակ պէյ
Օտեան Գրիգոր էֆէնտի
Երամեան Դէորդ պէյ
Աղթոն Մկրտիչ աղա
Նազարեան Նշան էֆէնտի
Զարդարեան Դէորդ աղա
Ալբանեան Յովհաննէս աղա
Փանոսեան Կարապետ աղա
Բշակ Յակոբ աղա
Ռուսիեան էֆէնտի
Բյուտեան Մատթէոս աղա
Յովակիմեան Յովհաննէս աղա.

Պէշիկթաշու երեսփոխանք

Տատեան Յովհաննէս պէյ
Գալեան Կարապետ ամիրայ
Արճիկեան Անդրանիկ պէյ.

Ժողովը նաև բացակայ, փոխանակ և հրաժարեալ երեսփոխանաց ցանկը խնդրելով, որոշեց որ թէ՝ վերոյշեալ քսան երեսփոխանաց և թէ՝ այս վերջիններուն տեղ նոր երեսփոխաններ ընտրուելու համար պէտք եղած հրահանգները իւրաքանչիւր թաղեցոյն զրկուի և ընտրութիւններն անյապաղ կատարուին։

Բացակայ, փոխանակեալ և հրաժարեալ երեսփոխաններն են՝

Եկեղեցականք

Սահակ եպիսկոպոս բացակայ
Աբրահամ վարդապետ »
Մեսրոպ վարդապետ »
Տ. Յովհաննէս Հիւսնիքեարպէ քահանայ »
Տ. Դէորդ Մայր եկեղեցւոյ, փոխանակեալ

Աշխարհականք

Օտեան Գրիգոր էֆէնտի, բացակայ
Տ. Գրիգորեան Պետրոս աղա »
Թոթիմարճեան Դէորդ էֆէնտի »
Պէյլէրեան Յակոբ աղա, փոխանակեալ
Դասեան Յարութիւն աղա »
Եղիազարեան Յովհաննէս աղա, հրաժարեալ
Ծերունեան Մինաս աղա »

Իսկ ժողովին ներկայացող երեսփոխանաց համար ալ որոշուեցաւ որ Ս. Պատրիարք Հայրը զանոնք ընտրող թաղերուն գիր գրէ, որ կամ զանոնք հաճեցընեն Ընդհանուր ժողովոյ ներկայանալու, կամ անոնց տեղ ուրիշներ ընտրեն։

Երեսփոխանական ժողովոյ կազմութեան գործն այսպէս կարգի դրուելէ ետև, Սրբազան Պատրիարք Հայրը ժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրեց Ս. Էջմիածնի աթոռին վայ պրոտեստ այլ և այլ լուրերուն վրայ, որք մայր Աթոռին իրաւասութեան և ընդհանուր ազգին իրաւանց վնաս բերելու կասկածներ կուտան։ Ժողովը՝ ինքզինքն կարևորութիւնը ճանչնալով, որոշեց որ Արևելեան և Հաղաքական ժողովներն այս լուրերն ստուգելով վաւերական տեղեկութիւններ հաղորդեն Ընդհանուր ժողովոյ, և ըստ այնմ արժանը խորհուի։

Այս որոշումէն ետև կարդն եկաւ ազգային տուրց խնդրոյն, բայց ժամանակն ուշ ըլլալով, և Երեսփոխանք ալ կրն ուշ ըլլալով, և ցրուիլ սկսելով, տեսանը գոյ ուեցաւ։

Երուսաղէմէն հետևեալը կը գրեն մեզ։

. . . Խմբագիր.

Բարեբաղդութիւն ունենալով քանի մը ժամանակէ 'ի վեր յԵրուսաղէմ դանուելու գործոյ մը պատճառաւ, և Ս. Յակոբայ վանքը յաճախելու առիթներ ալ պակաս չըլլալով, և 'ի մօտոյ քննելով և ակամաս ըլլալով անոր թէ ներքին և թէ արտաքին վիճակի հանգամանացը, պարտք կը համարիմ ինձ, յարգոյ խմբագիր, հաղորդել լեզեր ամենայն հաւատարմութեամբ իմ սրտիս ուրախութիւնը զոր ամենապատիւ Տ. Նարի Ս. Պատրիարքէն Ս. քաղաքս հանելէն վեր ղրկած եմ, եւ կը փափաքիմ որ ընդհանուր Ազգն ալ ինձ հետ մէկտեղ ուրախանայ, լսելով Ս. Աթոռոյն բարեկարգութիւնները, որոնց մէջ ամփոփեալ են ազգին բարի ակնկալութիւնները ապագային մէջ նստանալիք արդեանց, զոր կը յուսամք վրատահարար քիչ ժամանակէն տեսնելու։

Ապրիլի հինգերորդ օրն էր երբ մեծահանդէս փառօք մտաւ 'ի Ս. քաղաքս Նորին սրբազնութիւնը։ Այս հանդիսական մուտքը քաղաքական կիրսարանք մ'ունի հակառակ աւանդական խոնարհութեան, եւ Ս. Աթոռոյս պատրիարքունք չեն կարող մերժել, զոր տեղոյս կառավարութիւնը ըստ սովորութեան կը մատուցանէ անոնց 'ի պատիւ Ազգիս։ Այսպէս ուրեմն Ս. Պատրիարքը այն փառաւորութենամէջ իբր հանգամակեր՝ Քրիստոսի խոնարհութիւնն ու հեզութիւնը իւր սրտին մէջ ամփոփած, մըտաւ 'ի Ս. եկեղեցին։ օրհնեց համադումար ժողովուրդը, օրհնեց զԱզգն ու զամենազորմած կայսրն մեր զԱպտիւլ Ազիզ խանն։ որու շնորհած արքայական հրովարտակը հետևեալ օրը վսեմափայլ Իզզէթ փաշայի պալատը 'ի ներկայութեան Պատրիարքին կարդացուելէն եւ արժանաւոր պատիւ ընդունելէն յետոյ, դարձոյց Նորին սրբազնութիւնը իւր բոլոր ուշը Ս. Աթոռոյս վիճակին ու անոր բարեկարգութեանը։ Անոր մատնդրութիւն առաջին դրաւոն եղաւ հասարակաց սեղանատունը, որ նախորդ հանգուցեալ սրբազանին օրէն 'ի վեր, ինչպէս կը լսեմ, կորսնցուցած էր իւր նախկին շուքն ու կարգաւորութիւնը։ Ամենապատիւ Պատրիարքը առաջին օրէն հոն երթալով, ծանոյց Միաբանութեան՝ թէ այսուհետև Սեղանը բարեկարգուելով, իրմէ ըսկըսեալ մինչև յետին միաբանը ամենուին արտօնութիւն չունի սեղանատունէն դուրս կերակուր ընդունելու. եւ իւրաքանչիւր թէ եկեղեցական եւ թէ աշխարհական Միաբանից՝ իրենց արժանաւորութեանը համեմատ տեղերնին որոշեց, եւ կրօնական պարկեշտութիւնը վերահաստատելով սեղանատան մէջ, յայտնեց ասով Նորին սրբազնութիւնը իւր բռնկեալ ընթացքին յատակագիծը, եւ այսպէսով զոհեց իւր իրաւունքը 'ի փառս Ս. Աթոռոյն եւ 'ի մխիթարութիւն ընդհանուր Միաբանութեան, նախամեծար համարելով սակաւապետութիւնը եւ զկրօնական պարկեշտութիւնը քան զնամագամաւ բաղմախորտիկ Սեղանը։ Ուրախացաւ ասոր վրայ միաբանութիւնը, տեսնելով կերակրոց մէջ զգալի սարբերութիւն մի եւս. եւ իւր համակրութիւնը աւելցուց Նորին սրբազնութեան վրայ։

Յետ այնորիկ ժառանգաւորաց ուսումնարանին բարեկարգութեանը ձեռք զարկաւ, դիտելով որ անիկա հիմն է ամեն բարեկարգութեանց։ Իւրմէտը բերած քանի մի աշակերտաց պէտքը հոգալէն եւ առնոց ուսմանցը համար հարկաւոր ուսուցութիւններն ընելէն եւ վարժապետաց յանձնելէն յետոյ, նախկին ժառանգաւոր աշակերտաց վարժարանն ալ կարգի դրաւ. բոլոր դասակարգերը՝ բաց Ա՝ վարդապետաց՝ պարտաւորութեան տակ մտցուց արդէն իրենց դասերը չարունակող աշակերտաց հետ միաբան դասաւորութիւն ընելու, որոնց թիւը հասաւ քսաներկու հոգւոյ, որոնք երկու դասի բաժնուեցան, եւ նորահիմն ճեմարանի ընդարձակ սրահին մէջ արժանապատիւ վարժապետաց ներկայութեամբ ուխտիւ չափ խնամոյց անոնց թէ այսուհետեւ սէջ ոք պիտի կարենայ ձեռնադրութիւն ընդունելու մինչեւ որ իւր ուսմանց ընթացքը արժանաւորապէս չկրացընէ եւ իրենց դասատու վարժապետաց եւ ուսումնական ժողովոյ կողմանէ վկայական չստանայ։ Այս հրապարակաւ յայտարարութիւնը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ իրենց, եւ հիմա իրենց ուսմունքը կը շարունակեն ամենայն ջանիւ եւ աշխատութեամբ։

Քանի մի օրէն յետոյ Ընդհանուր ժողով ըրաւ Ս. Յակոբայ եկեղեցւոյն մէջ, ուր ներկայ դանուեցան թէ եկեղեցական եւ թէ աշխարհական Միաբանք ամբողջ. եւ ինչպէս կը լսեմ, Նորին սրբազնութիւնը ընդհանուր խրատներ եւ հայրական յորդորմունքներ ըրած է։ Լուսաբար Եպիսկոպոսէն սկսելով մինչեւ յետին, պատուիրելով անոնց՝ իւրաքանչիւր ոք իրենց չափը ճանչնալ եւ իրենց մեծին պատիւը յարգել. այլ եւ եկեղեցւոյ բարեկարգութեանը վերաբերեալ քանի մի խրատներ եւս տալէն յետոյ, բոլոր իւր ըսածները տասնաղբուեր են յատուկ արձանագրի մը մէջ։

Ասոնք գլխաւորներն են, զորս արժան համարեցի հաղորդել ձեզ . . . խմբագիր, եւ խոստանալով յետ այսորիկ ընելու տեղեկութիւններն ալ ձեզ իմացընելու, միտամ յուսալով որ զանց չէք ըներ սիրելի ազգիս ալ հաղորդելու սոյն բերկրաբեր լուրերը։

Ի Ս. Երուսաղէմ * * *
6 մայիս 1865

Հիւանդանոցի պատուոյ արժան հոգաբարձութիւնը վերջին անգամ հիւանդանոցի պատասխարելոյ համար շինուած դպեստուց յուցակը մեզ հաղորդած ըլլալով, արժան կը համարինք հրատարակել։

Հատ
500 Շապիկ
500 Շապկընկեր
200 Սաւան (չարշաֆ)
100 Բարձի երես
100 Կարմ էնթարի շէյթանպէզ
100 Խոտ խայ
100 Տիզրիկ տիմի
40 Պլուզ մանկամի պէզ յիմարանոցի
40 Տիզրիկ » » »
40 Սկուֆեա ձերմակ
50 Պասմա էնթարի գիշերնոց
50 Խոտ խայ » » »
120 Հասթոր եղէկ ապայոյ մավի քէ-
նար ֆիթիլ
120 Հասթոր բանթալոն »
120 » ժաքէթ »
120 Գլխարկ » »
40 Հասթոր եղէկ պաշտօնէից, մոռ-
քէնար
40 Հասթոր բանթալոն »
40 » ժաքէթ
124 Գլխարկ » »
32 Ֆիստան կանանց պասմայ
32 Խոտ խայ » »
4 Երկայն էնթարի շէյթանպէզ
1 Հասթոր բանթալոն քահանային
1 Ճիւպպէ »
1 Բալթօ »
360 Ապա թէոլիկ
339 Օդդ կոշիկ
120 » Բուրդ դուլպայ
125 » Թիրէ դուլպայ

Ասոնցմէ զատ վճեմոշուք Երրա-
համ պէյ Երամեան նուիրեց 7 թօվ
քսնավաչօ, որով շինուեցաւ՝
120 Պլուզ ապայոյ
120 Բանթալոն »
60 Եաղմայ։

Ուրիշ նուէրներ։
510 հօխա բրինձ բարեպաշտ ոմն։
231½ » բարեպաշտ անձինք Խու-
շահաճի խանի օտապաշի Պետրոս
Եղբօր ձեռամբ։
83 » Տէփէթեան Գալատոս աղա։

25 Հայ եկեղեցոյ • Յարութիւն Կոչ-մանի •
1 Հայ ազգի • Յովհաննէս ապա Դաբ-բիելեան •
1 Հայկերդի • քանի մ՚ազգասէր ազաներէ Պալըքլոյի ոտնին օրը •
1 Հայկերդի երկու բարեպաշտ ոս-կերչէ եղբայրներէ ապրիլ 25ին օրը •
13 Դառն • մեծապատիւ Թոդրիլեան Հարպլանեցի Պարապետ ապա •
500 զուրուշ • մեծապատիւ Պարդե-ւոս ապա Միսաքեան •

Ինչպէս որ արդէն ծանուցած էինք, հիւանդանոցի հացագործն ստակ չվճարել առնելուն համար հացը դադրեցնելու պատճառնալնին 'ի գործ դրած ըլլալով, Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան ան-դամ Մեծ • Յովհաննէս ապա Դաբ-բիելեան՝ այս տագնապ վիճակին դառն հետևանքը նկատելով, աղնուաբար տասն օրուան հայ և 50 հօրայ պանիր շնոր-հեց հիւանդանոցին •

Կէտիք փաշայի Թաղական խոր-հուրդն հետևեալ նամակները զրկած է մեզ հրատարակելու խնդրանքով •

Կէտիկ փաշա 19 մայիս 1865

. . . Խմբագիր Մասիս լրագրոյ •

Մեզու հանդէսը իւր 265րդ թուով հան-գուցեալ Տ • Պողոսի ծեծուած ըլլալը հաստատելու կրկին փորձ մ՚ըրած էր • 'Ի պա-տասխանի այն յօդուածին՝ եղելութեան ճշմարտութիւնը զարձեալ բացայայտելու համար՝ ապրիլ 30 ամսաթուով խորհրդոյս կողմանէ նամակ մը զրկուած էր • Այն նա-մակը իւր յառաջիկայ երկու մօտագոյն թի-ւերուն մէջ հրատարակած չըլլալուն, յար-մար դատեցինք յիշեալ գրութեան ճիշդ օ-րինակն առ ձեզ յուղարկել՝ խնդրելով որ լրագրոյդ միջոցաւ հրատարակելու եւ ճըշ-մարտութենէ աւելի տարաձայնութեանց հաւատ ընծայող գաղափարներու՝ կարծիքը կամ կասկածը փարատելու շնորհն ընէք •

Մնամք եւ այլն •

Ատենադպիր Ատենադպիր
Մ • Ցոհ • Աբրահամ • Ցոհ • Ցովհաննէս •

Կէտիք փաշա 30 ապրիլ 1865 •

Մեծարգոյ խմբագիր Մեղու հանդիսի •

Ձեր հանդիսին 265րդ թուով հանգուցեալ Տ • Պողոսի նկատմամբ յօդուած մը կարդացինք • այն յօդուածը՝ ձեւին նայելով՝ կիլիկիայի դէմէ • մենք բնաւ միջամուխ չենք կրնար ըլլալ ձեր եւ Կիլիկիոյի մէջ եղած վէճին եւ անոր վրայ խօսք մ՚ալ ըսելու իրաւունք չունինք • բայց յայտնի կը տեսնենք որ վէճի պատրուակաւը հանդուցեալ Տ • Պողոսի ծեծուած ըլլալը հաստատելու կրկին փորձ մը կընէք • վասն զի կըսէք • Ա. « Եթէ ծեծելը սուտ անգամ եղած ըլլայ » • Բ • « Կրնայ մի ըսուիլ թէ ծեծ կերած չէ » • Այս խօսքերէն կը հետեւի թէ դեռ համոզուած չէք չծեծուելուն, եւ հաստատուն տարաձայնութիւնը խիստ հաւատալի եղած է ձեզ • Այս համոզումն ըստ կարեւոյ սրբագրելու նպատակաւ հետեւեալ տողերը ձեր ուշի ուշով ընթերցմանը կը յանձնենք •

Խորհուրդս հանդուցեալին նկատմամբ իւր քննութեանցն զբաղած միջոցին՝ ձեր հանդիսին մէջ ալ նոյն նկատմամբ յօդուած մը կարդալով, նամակ մը ուղարկից առ ձեզ, որն որ ձեր հանդիսին 261 դ թուոյն մէջ հրատարակուեցաւ, խնդրելով որ զուք՝ կամ այդ տեղեկութիւնները ձեզի տուող անձիքը՝ կամ անձամբ եւ կամ գրութեամբ վաւերական ապացոյցներ տալու բարեկամութիւնն ընեն • Նոյն օրէն մինչեւ 14 օր սպասեց խորհուրդս • բայց ոչ անձ տեսաւ, ոչ գրութիւն եւ հետեւաբար ոչ ալ ապացոյց • ուստի ալ առանց յապաղելու ընդարձակ տեղեկագիր մը չմեկնեց եւ ներկայացուց Ս • Հօր, որոյ մէջ պիտի գտնաք այն անձին անունը որ այնչափ տարաձայնութեանց պատճառ եղաւ • Յիշեալ տեղեկագիրը ազգային Պարլարքարանն է, կրնաք կարդալ դայն, եւ այն տեղն զուք ալ մեզի հետ պիտի վըկայէք որ ծեծուած ըլլալը տարաձայնութիւն է եւ ոչ ճշմարտութիւն •

Մնամք եւ այլն •

Ճշդութեանը կատարագրեմք
Ատենադպիր Ատենադպիր
Մ • Ցոհ • Աբրահամ • Ցոհ • Ցովհաննէս •

Ազգային Սահմանադրութեան տա-բեգարձը ուսնելու առթիւ մեր նախն-թաց թուով յայտնած բարեգործա-կան մեկ բաղձանքնիս՝ Ազգային Ժո-ղովոս լրագիրը չարաչար մեկնելով՝ հինգ էջ լեցուցեր է՝ կարծեցընելու համար թէ Մասիս Սահմանադրութեան տա-բեգարձի ուսնումը ազգին ապրելք ըլլալ կուզէ • Ազգային այս անտեղի կարծեաց պատասխանը մեր յաջորդ թերթին կը թողուցնք, որպէս զի մեր ընթերցողք խորհրդածութիւնները վաղը կատարուելիք Սահմանադրական տա-բեգարձի հանդիսին ապրելք ըլլալու մասին չմեկնուին •

ՊԱՏԱԳԱԿԱՆ ՕՐԹՂԱՊԻՏՔ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

(Շարունակութիւն՝)

ԳԼՈՒԽ ԺԴ •

Դրամանենգութիւն.

ՅՕԴ • 143° Ով որ Օսմանեան տե-րութեան մէջ օրինաւորապէս շրջաբե-րութիւն ունեցող ոսկի և արծաթ դը-րամոց կեղծը շինէ, կամ խարտոյսով, կտրոցով, ժանտաքսով (թիզապ) և ու-րիշ որ և է միջոցաւ դրամոց մէջ զըտ-նուած ոսկիին կամ արծաթին մէկ մա-սը հանէ, կամ դրամ մը ոսկեզօծելով՝ աւելի բարձրագին դրամոց մը արժէք տալ ուզէ անոր, կամ այս տեսակ նենգ-գութեան գործակցութիւն ընէ, կամ խարդախեալ դրամոց Տաճկաստան մտնելուն մասնակցի, և կամ զանոնք բը-շելու զբաղի, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատժուի, և այս պատժոյն տեւողութիւնը երբէք տասն տարիէն պակաս չկրնար ըլլալ •

ՅՕԴ • 144° Ով որ օսմանեան տերու-թեան մէջ շրջաբերութեան ընդունուած պղինձ դրամներուն կեղծը շինէ, կամ այն տեսակ կեղծ դրամոց Տաճկաստա-նի հողը մտնելուն՝ կամ շրջաբերու-թեանը գործակից ըլլայ, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 145° Ով որ օսմանեան հողին մէջ օտար տերութեանց դրամներուն կեղծը շինէ, կամ 143րդ յօդուածին մէջ յայտնուած միջոցներով անոնց արժէքը պակսեցընէ կամ դոյնը փոխէ, կամ խարդախեալ օտար դրամոց Տաճ-կաստան մտնելուն կամ շրջաբերելուն գործակցի կամ զբաղի, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 146° Ասիրնթաց յօդուածնե-րուն մէջ նշանակեալ մասնակցութիւ-նը չպատկանիր անոնց, որք կեղծ կամ նենգեալ դրամներն իրրև լաւ դրամ ընդունելով շրջաբերութեան հանած ըլ-լան • սակայն ով որ այն դրամոց կեղծ կամ խարդախեալ ըլլալն հասկընալէ ետեւ գործածէ, այն դրամոց ներկայա-յուցած դումարին առ նուազն երեք պատիկ՝ և առ առաւելն վեց պատիկ տուգանք կը վճարէ, և այս տուգանքը երբէք չկրնար մէկ մեծիտիէ ոսկիէն պա-կաս ըլլալ •

ՅՕԴ • 147° Ասիրնթաց 143, 144 և 145 յօդուածոց մէջ յիշուած յանցանք-ները գործող անձինք՝ եթէ յանցանքը կատարելապէս գործադրուելէ կամ իշ-խանութեան կողմանէ վնասուելէ առաջ՝ հաստատեալ իշխանութեանց իմա-նցընեն, կամ վնասուելէ ետքն ալ՝ իրենց մեղսակիցները ձեռք տան, պատ-ժէ ազատ կը մնան • այսու ամենայնիւ ոստիկանութեան հսկողութեանը ներ-քև կը դրուին •

ԳԼՈՒԽ ԺԵ •

Խարդախութիւն

ՅՕԴ • 148° Ով որ կայսերական կա-ռավարութեան հրովարտակներուն կեղ-ծը շինէ ու շինել տայ, կամ այլափոխ ու այլափոխել տայ • ով որ տերութեան պաշտօնատարներուն կնքոյն և կամ ըս-տորագրութեան կեղծը շինէ ու շինել տայ • ով որ պաշտօնարանի մը կամ իշ-խանութեան մը կնքոյն կեղծը շինէ կամ գործածէ • ով որ տերութեան գան-ձուն հանած մուրհակներուն կամ տեր-կինիներուն կեղծը շինէ կամ զանոնք այլափոխէ, և կամ անոնց կեղծ ու այլափոխեալը գործածէ, կամ օսմանեան հողը մտցընէ, ժամանակեայ շղթայա-կապ աշխատութեամբ կամ բերդարգելութեամբ կը պատժուի, և այս պատ-ժոյն տեւողութիւնը տասն տարիէն պա-կաս չկրնար ըլլալ •

ՅՕԴ • 149° Ով որ տերութեան վե-րաբերեալ և կայսերական Թուղթ կը բռնէ որ և է դրոշմ մը կեղծէ կամ խարդախէ, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կամ բերդարգելու-թեամբ կը պատժուի, և այս պատժոյն տեւողութիւնը չկրնար երբէք տասն տարիէն աւելի ըլլալ • Իսկ ով որ տե-րութեան դրոշմ մը հնարիւք ձեռք ձգելով՝ տերութեան կամ երկրին շա-հուցը վնասակար կերպով գործածէ, երբէք տարի բանտարկութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 150° Ով որ կայսերական կա-ռավարութեան անունով այլ և այլ նիւթոց կամ վաճառաց վրայ կոխե-

Տես թիւ 691.

լու սահմանեալ դրոշմի կամ կնքոյ մը կեղծը շինէ • ով որ իշխանութեան մը կամ տերութեան հրամանաւ հաստա-տեալ ընկերութեան մը և կամ ա-ռևտրական տան մը յատուկ եղած կնք-քոյն կամ դրոշմին և կամ նշանին կեղ-ծը շինէ, կամ այն կեղծ կնիքը դրոշմը կամ նշանը գործածէ, երեք տարի բան-տարկութեամբ կը պատժուի, և այս խարդախութեան երեսէն պատճառեալ վնասներն ալ կը տուժէ • Իսկ ով որ վերոյիշեալ կնիքներուն կամ դրոշմնե-րուն և կամ նշաններուն խակը կերպիւ մը ձեռք ձգելով, պաշտօնարանի մը, իշխանութեան մը, առևտրական ընկե-րութեան մը կամ մասնաւոր տան մը շահուցը վնասակար կերպով գործա-ծէ, պատճառած վնասը տուժելէն զատ՝ վեց ամսէն մէկ տարի բանտարկութեամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 151° Ասիրնթաց յօդուածնե-րուն մէջ յիշուած խարդախութեան յանցանքները գործող անձինք՝ եթէ յանցանքը կատարելապէս գործադրելէ կամ իշխանութեան կողմանէ վնասու-ելէ առաջ՝ գործն ու հեղինակները հաստատեալ իշխանութեանց յայտ-նեն, կամ վնասուելէ ետքն ալ իրենց մեղսակիցները ձեռք տան, պատժէ ա-զատ կը մնան, բայց ոստիկանութեան հսկողութեանը ներքև կը դրուին ժա-մանակեայ կերպով •

ՅՕԴ • 152° Տերութեան որ և է պաշ-տօնատար մը, որ իր պաշտօնը կատա-րած ժամանակ կանխաւ արուած վճռոյ, տեղեկագրոյ, արձանագրոյ տու-մարոյ կամ ուրիշ գրութեանց մէջ յաւելուած ընելով, բան խառնելով, գիր կնիք կամ ստորագրութիւն փոխե-լով, և կամ անուան մը տեղ ուրիշ անուն դնելով խարդախութիւն մ՚ըն-է, ժամանակեայ շղթայակապ աշխա-տութեամբ կամ բերդարգելութեամբ կը պատժուի • և այս պատժոյն տեւո-ղութիւնը տասն տարիէն պակաս չկրը-նար ըլլալ • Իսկ եթէ նոյն խարդախու-թիւնն ընողները պաշտօնատար չեն, առ առաւելն եօթն տարի շղթայակապ աշ-խատութեամբ կամ բերդարգելու-թեամբ կը պատժուին •

ՅՕԴ • 153° Դատաստանական տեսա-նի կամ ժողովի և կամ տերութեան որ և է պաշտօնատարանի մէջ գործա-ծուած պաշտօնատար մը, որ իր պաշ-տօնին պահանջմանը համեմատ գրու-թիւն մը շարադրած ժամանակ գործին տերերուն յայտարարութիւններն ու խօսքերը պլպլելով, կամ սուտը ճըշ-մարտի տեղ անցուցնելով, և կամ չը-խոստովանեալ իրողութիւններն իրրև խոստովանեալ ցուցընելով՝ բուն գոր-ծը կամ պարագաները խարդախու-թեամբ այլափոխէ, շղթայակապ աշ-խատութեամբ կամ բերդարգելութեամբ կը պատժուի, և այս պատժոյն տեւո-ղութիւնը տասն տարիէն պակաս չկրը-նար ըլլալ երբէք •

ՅՕԴ • 154° Ով որ նախընթաց յօ-դուածոց մէջ յիշուած խարդախեալ գրութիւնները գիտութեամբ գործա-ծէ, եօթն տարիէն աւելի չըլլալու պայ-մանաւ շղթայակապ աշխատութեամբ կամ բերդարգելութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 155° Ով որ վերը յիշուած կերպերէն մէկովը մտնաւորի վե-բաբերեալ կամ առանձնական գրու-թեան մը մէջ խարդախութիւն ընէ կամ այս տեսակ խարդախեալ գրու-թիւն մը գիտութեամբ գործածէ, մէկ տարիէն երեք տարի բանտարկութեամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 156° Ով որ անցագրի կամ ճանրու հրամանագրի մէջ կեղծ անուն գրել տայ կամ այս տեսակ խարդա-խութեամբ ճանրու թուղթ առնելու համար երդաշնաւորութիւն ընէ, վեց ամսէն երկու տարի բանտարկութեամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 157° Ով որ սուտ կամ խար-դախեալ ճանրու թուղթ կամ անցա-գիր շինէ, կամ սկիզբէն ճշմարիտ և-զող ճանրու թուղթի կամ անցագրի մը խարդախելով այլայլէ, կամ այս տե-սակ կեղծ կամ խարդախեալ թուղթ մը գործածէ, մէկ տարիէն երեք տա-րի բանտարկութեամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 158° Այն օթեւանատեսները (խանը), սրճարանատեսները, պանդո-կապետներն և ուրիշ օրական վարձով մարդ բնակեցընողները, որ իրենց ըն-դունած ու բնակեցուցած անձանց բուն անունը գիտնալով՝ կեղծ անուամբ ար-ձանագրեն զանոնք իրենց տուն մարին մէջ, մէկ ամսէն երեք տարի բանտարկութեամբ կը պատժուին •

ՅՕԴ • 159° Տերութեան այն պաշտօ-նատարները՝ որ հաստատեալ կանոնաց հակառակ՝ առանց երաշխաւորագրի կամ անցագիր տան, պաշտօնէ կը ձգուին և վեց ամսէն մէկ տարի բանտարկութեամբ կը պատժուին • Իսկ եթէ տուած ճան-բու թուղթերնուն մէջ գիտութեամբ կեղծ անուն գրեն, վեց ամսէն երկու տարի բանտարկութեամբ կը պատժուին •

ՅՕԴ • 160° Ով որ տերութեան որ և է ծառայութենէ ազատ մնալու կամ ու-րիշ մ՚ազատելու համար բժշկի կամ վիրաբուժի մ՚անունով հիւանդու-թեան կամ ախտաւորութեան սուտ վկայագիր շինէ, մէկ տարիէն երեք տա-րի բանտարկութեամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 161° Բժիշկ մը կամ վիրաբոյժ մը՝ որ ազատանց անասալով կամ ակնա-ռութեամբ՝ տերութեան ծառայութե-նէ մարդ ազատելու համար հիւանդու-թեան կամ ախտաւորութեան սուտ վկայագիր տայ, մէկ տարիէն երեք տա-րի բանտարկութեամբ կը պատժուի • Իսկ եթէ առակ կամ ընծայ ստանա-լով ըրած ըլլայ, կաշառառութեան դէմ սահմանեալ պատիժը կը կրէ իր-իւ կաշառառու •

ՅՕԴ • 162° Որ և է կեղծ կամ խար-դախեալ բան մը գործածող՝ եթէ կեղծ կամ խարդախեալ ըլլալուն ծա-նօթութիւն չունենայ, պատժէ ազատ կը մնայ •

ԳԼՈՒԽ ԺԶ •

Հրձգութիւն •

ՅՕԴ • 163° Ով որ քաղաքայ կամ գեղերու մէջ կամ անոնցմէ դուրս գտնուած բնակելի կամ անբնակ շէն-քեր կամ նաւեր կամաւ և գիտամբ հրոյ ճարակ տայ, թէ՛ իր սեփականու-թիւնն ըլլան և թէ՝ ոչ, մահուամբ կը պատժուի •

ՅՕԴ • 164° Ով որ քաղաքներէ կամ գեղերէ դուրս ուրիշի սեփականու-թիւնն եղած անբնակ և անբնակելի շէն-քեր, նաւեր, անասուններ, ծառաս-տաններ կամ չքաղուած հունձք կամաւ և դիտամբ հրոյ ճարակ ընէ, մշտն-ջենաւոր շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատժուի • Իսկ եթէ կրակի տուած վերոյիշեալ նիւթերն իր ստացուածքն ըլլան, և հրդեհին ծառայեմանն այլոց ալ վնաս պատճառէ, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 165° Ով որ շինութեան կամ վառելու սահմանեալ փայտեր կամ քաղուած հունձք կամաւ և դիտ-մամբ հրոյ ճարակ ընէ, ժամանակեայ շղթայակապ աշխատութեամբ կը պատ-ժուի, եթէ իր սեփականութիւնն ե-զած չըլլան • Իսկ եթէ իր սեփականու-թիւնն ըլլան և զանոնք այրելով կամ-վին ուրիշի ալ վնաս հասցընէ, ժամա-նակեայ բանտարկութեամբ կը պատ-ժուի •

ՅՕԴ • 166° Եթէ այս կերպով բռն-կած տեղը մարդիկ դտնուելով մէկ կամ աւելի հոգիներ այրին, կամաւ հրձգութիւն ընողներն անխտիր մահ-ուամբ կը պատժուին •

ՅՕԴ • 167° Ով որ ինչ և իցէ շէն-քեր և անշարժ կամ շարժական սեփա-կանութիւններ բռնկցընելու տիպէ մէկը և ուժ կամ բռնութիւն բանե-ցընէ անոր վրայ, շղթայակապ աշխա-տութեամբ կը պատժուի •

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ Ե •

ԱՐՏԱԴՐԻՉ ԵՒ ԱՆԱՐՏԱԴՐԻՉ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ •

Ինչպէս որ նախընթաց յօդուածի մը մէջ տես ենք, աշխատութիւնը կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կը ծառայէ, որով առանց աշխատութեան արտադրութիւն չըլլար • բայց ամէն աշ-խատութիւն արտադրիչ չէ, վասն զի առանց արտադրողին ներկայութեան արժէք ունեցող և տեղէ տեղ փոխադ-բելի արդիւնք մը չարտադրեր • Օրինակ՝ որ օրինակ տեսական գիտութեանց ուս-մունքը մեծ աշխատութեամբ յառաջ կուգայ, բայց ուսանողին քովնակու-թիւն մը կըլլայ, և ձեռք կերտուած ա-բուեստականներ մը պէս առանց ար-տադրողին ներկայութեանը չկրնար փո-խադրուիլ • Այս պատճառաւ բոլոր ազ-գակի և անու ազգակի աշխատութիւնները երկու կարգ կը բաժնուին • Արտադրիչ, Անարտադրիչ • Առանց վրայ քանի մը բացատրութիւններ՝ պէտք են •

Աշխատութիւնը, կրսէ Պ • Սէ • տարիպները ջարտադրիչ, այլ օգտա-կարութիւններ, արժէքներ հաղորդող • Մնութիւնը բոլոր կուսայ և մարդս անոր մագերը մասնաւորապէս կարգի դնելով տաւերէներ կը զարդէ • Ցոյնը կրնայ ըսուիլ նաև բոլոր ուրիշ բաներ-ու համար • Ամանապէս տարիպներ-ը կամ նիւթերը ստատմամբ բոլորո-վին չեն կրնար ոչնչանալ, այլ իրենց ձևերը կը փոխուին, և իրապէս մինակ այն յատկութիւնները կ՚ապառին • ո-րովք այն նիւթերը մարդուս մէկ պի-տոյիցը յարմարեալ էին •

Աշխատութիւնը երեք տեսակ օգ-տակարութիւններ կարտադրէ • Սոխ՝ արտաքին առարկայից վրայ կայացեալ օգտակարութիւնք, որք մարդոց համար գործածելի յատկութիւններ ունեցող նիւթական առարկայից վրայ տուած աշխատութեամբ կը գոյանան • ինչպէս արուեստաւորը բնութեան տուած ան-զործ մէկ նիւթին տալնելով մարդուս պիտանի բան մը կը շինէ • Երկրորդ՝ բուն իսկ մարդոց վրայ կայացեալ օգ-տակարութիւնք, որք զմարդ իրենք ի-րենց կամ այլոց օգտակար ընելիք յատ-կութիւններով ճոխացընելու համար արուած աշխատութեամբ կը գոյանան, ինչպէս են դաստիարակութիւնը՝ եթէ իրապէս յառաջ երթայ • կառավարու-թիւնը՝ եթէ հանրութեան բարիք ը-նելու յաջողի • բժշկութիւնը՝ եթէ հի-ւանդները բժշկէ և այլն • Երրորդ՝ պար-զապէս ծառայութիւն մը մատուցող կամ զուարճութիւն մը մատակարարող օգտակարութիւնք, որք առարկայի մը վրայ կայացեալ չեն • ինչպէս են երա-ժշտութիւնը գերասանութիւնը և այլն • Սանկ են նաև պնուորութիւնը և օ-րէնսդրութիւնը, որք երկրին խաղաղու-թիւնն ու ապահովութիւնը կը պահ-պանեն •

Արդ՝ նայելու է թէ այս երեք կարգի օգտակարութիւններն յառաջ բե-րող աշխատութեանց ո՞րն է հարըս-տութեան արտադրիչ եղողը • Հարըս-տութեան գաղափարին էական մէկ կէ-տն ալ այն է որ գիզուելու և հաւաք-ուելու ենթակայ ըլլայ, ուստի այն բաներն որք նախ քան զգաստուելն չեն կրնար պահուիլ մէկ ժամանակ մը, հարստու-թիւն չեն, ըստ որում զանոնք վայե-լողն աւելի հարուստ կամ իր վիճակը լաւագոյն չըլլար • ինչպէս է երաժշտու-թիւնը • Սակայն երկրի մ՚արուեստա-ւորոց ճարտարութիւնը երկրին հարըս-տութեան մէկ մասը կը կազմէ, ոչնչ-նուազ քան թէ իրենց դործիքներն ու մեքենայները • Ուստի « հարստութիւն » ըսելով, անտեսագէտներն այն բաները կը հասկնան, որք նիւթական առար-կայից միջոցաւ մարդոյս պիտոյքը կը լը-ցընեն, և « արտադրիչ աշխատութիւն » ըսելով այն աշխատութիւնները կհաս-կնան, որք ուղղակի կերպով հարստու-թիւն կ՚արտադրեն, այսինքն այնպէս ուղղակի, որ կարելի ըլլայ արտադրեալ առարկայից արժէքը հշռել • Օրէնսդը-ին օրէնքները, բարոյագէտին կանոն-ները և բժշկին տեսական գիտութիւն-ներն անտարակոյս յառաջադէմ տուած աշխատութեամբ մեծապէս կ՚օգտին, սակայն ի՞նչպէս դիտնալու է այն յառա-ջադէմ տուած աշխատութեանց որ-ժէքին դումարը, որք երկրի մը ճոխա-ցուցած են • Անիկա դիտնալ կարելի չէ • Բայց նիւթական առարկայից հա-մար հարկաւոր եղած աշխատութեան արժէքը կրնայ հասկցուիլ, արտադրեալ առարկայից գնոյն համեմատ, որք ի-րենց վրայ դրած ծախուց փոխարէն նիւթական հարստութիւն կարտադրեն •

Իսկ ընդհակառակն « ճանարտադրիչ աշխատութիւն » կրսուի այն աշխա-տութիւնը, որ թէև բաղմիցս օգտա-կար կերպով կը գործածուի, բայց նիւ-թական հարստութիւն յառաջ չբե-րեր, և հաստատութիւնն ալ այն աշ-խատութեամբ աւելի հարուստ չըլլար նիւթական արդեամբք, այլ մանաւանդ աւելի աղքատ կըլլայ անարտադրիչ աշ-խատաւորաց ապառածովը • Ասիկա մեծ սկզբունք մ՚է որ գուցէ շատերուն 'ի սկզբանն սխալ կամ վնասակար թուի, սակայն իրաց ուղիղ հետազօտութիւնը անոր ճշմարտութիւնը կարտայայտեսցանէ • Օրօրինակ բարեկամի մը կեանքը վը-տանգէ ապատելը՝ բարոյական առաքինի՝ վասն՝ և առաքինական գործ մ՚է • բայց

«անաչառական դիտութեան մէջ ա անաչառագրիչ աշխատութիւն» կը կոչուի, եթէ այն բարեկամն արտագրիչ աշխատաւոր մը չըլլայ, այսինքն ամենայն աշխատաւոր մը որ հանրութեան հարցաւորութիւնը չամենցրնէ։ Լեկեցեալ կամ կառավարութեան պաշտօնեայներն ալ, անաչառագրիչ աշխատաւորներ են, ինչպէս նաև բոլոր այն մարդիկ որք առանց նիւթական հարաւութիւն ստացողաց, հանրութեան արտագրածովը կապրին։

Բայց ասով թող չհասկցուի թէ անաչառագրիչ աշխատութիւնն արտագրիչ աշխատութեան չափ օգտակար չէրնար ըլլալ, այլ թէ՝ անկից աւելի օգտակար ալ ըլլայ կամ թէ՝ բոլորովին անօգուտ, որ և է պարագայի մէջ անաչառագրիչ աշխատութեամբ հանրութիւնն աւելի հարուստ չըլլար, այլ աղքատ։ Սակայն անաչառագրիչ աշխատաւոր անհատ մ'ինք աւելի հարուստ կրնայ ըլլալ, թէև հասարակութիւնը չըլլայ, ինչու որ իր աշխատութենէն զուարճութիւն կամ օգուտ մ'ընդունելիք վարձք առնելով ասկից իրեն հարստութեան մեծ միջոց մը կրնայ ըլլալ, բայց իր ըրած շահն անոնց ըրած վնասովը հաւասարակշռուած կուգայ։ Երբ դերձակը թիկնոց մը շինելով ծախէ, գնոյ փոխանակութիւն մը կըլլայ առնողին և տուողին մէջ, և թիկնոց մը կը մնայ աւելի որ առաջ չկար, սակայն դերասանի մը վասակը հանդիսատեսին քսակէն կելնէ, առանց այս վերջնոյն նիւթական հատուցում մը տալու։ Ըսել է որ անաչառագրիչ աշխատութիւնը երկրի մը հարստութիւն չմատակարարեր մինչև որ ուրիշ երկիրներէ չբերէ, զարօրինակ դերասանը, որ ինչպէս վերն ըսինք, անարտադրիչ աշխատաւոր մ'է, իր երկրին հարստութիւնն այն տեսնն աւելցուցած կըլլայ երբ օտար երկիր մ' երթալով, հոն դերասանութեամբ վաստակածն իր հայրենիքը դարձնէ։

Ասանկով, անարտադրիչ աշխատութիւնը հասարակութեան հարստութիւնը կպահէ, բայց՝ արտադրիչ աշխատութիւնն ալ նմանապէս կրնայ սպառել, եթէ արտադրութեան ճշտիւ պէտք եղածէն աւելի վասնէ։ Օրը՝ օրինակ՝ եթէ երկրագործ մ' երկու ձիով և մէկ մարդով հերկելիք արտ մը, չորս ձիով և երկու մարդով հերկէ, այն աւելորդ աշխատութիւնը, թէև արտադրութեան համար ալ գործածուած ըլլայ, վատնումն է, կամ եթէ մէկը նոր գիւտ մը հնարելու աշխատելով էյաջողի, իր աշխատութիւնը վատնումն է։

Ասկից կը հետևի որ ինչպէս աշխատութիւնն «արտադրիչ» կամ «անարտադրիչ» կըլլայ սպառումն ալ կրնայ ըլլալ։ Հասարակութեան ամեն անդամներն աշխատաւոր չեն բայց բոլորն ալ սպառող են, և ով որ առանց այս սպառելու կապառէ, «անարտադրիչ սպառող» կրսուի։

Եգամ Սմիթ հանելքելի կերպով կապացուցանէ թէ Սպառման կամ Ընտրութեան հաւասարակշռութիւնն իր նպատաւոր կամ անհարմար ըլլալուն պայմանաւ ազգայ դարգացմանը կամ կործանմանը պատճառ կըլլայ։ Երբոր, սահմանեալ ժամանակի մը մէջ, արտադրութիւնն աւելի կըլլայ քան թէ սպառումը, այն երկիրն իր դրամագլուխը կաճեցուցնէ, և իր բարեկեցութիւնն ու բնակիչները կը շատնան։ Այն երկիրն, ուր սահմանեալ ժամանակի մը մէջ սպառումն արտադրութեան կը հաւասարի հանրութեան դրամագլուխը չաւելցնար և երկիրն ալ մի և նոյն վիճակին մէջ կը մնայ։ Իսկ եթէ սպառումն արտադրութիւնը գերազանցէ, այն ազգին կամ երկրին ալ հարստութեան միջոցներն օր քան ըօր կը պակսին, և իր զարգացումն ու բնակչաց բազմամարդութիւնը միշտ ետ ետ կերթան։

Այս սկզբունքին համեմատ մեծ տարբերութիւն կայ արտադրիչ և անարտադրիչ սպառողաց մէջ։ Այն երկիրը, որոյ բնակչաց մեծագոյն մասն արտադրիչ սպառողներէ, այն է վաճառականներէ, տարազագործներէ, աղուեստաւորներէ եւայլն, կը բազմանայ ինչպէս Մալթիւզ ալ կը հաստատէ, ճոխ և հարուստ կըլլայ։ Իսկ այն երկրին աղքատ կըլլայ, ուր պալատականք, տերութեան պաշտօնեայք և ազնուականք արտադրիչ աշխատաւորաց վրայ կիշխեն։

Բայց արտադրիչ աշխատաւորաց սպառածն ալ, ըստ Պ. Ա. Սթուարթ Միլլի, բոլորովին արտադրիչ սպառում չէ, այլ անարտադրիչ ալ կրնայ ըլլալ, եթէ իրենց անձնական պիտոյից հարկաւորածէն աւելի, դուարճութեան համար կամ ուրիշ կերպով յանցուտս սպառեն։ Արտադրիչ սպառումն այնէ որ հանրութեան արտադրական կարողութիւնները կը պահպանէ և կաճեցուցնէ, թէ՝ հողի, թէ՝ դիւթոց, թէ՝ գործեցոյ և թէ՝ ժողովրդեան վերաբերեալ ըլլան։ Որ օրինակ եթէ երկրագործն անասուններ դարմանելու, կամ մեքենագործը մեքենայ մը շինելու համար ճշտիւ իրենց պէտք եղածին չափ նիւթեր սպառեն, արտադրական եղանակաւ սպառած կըլլան։ Շատ արտադրութիւններ ալ կան, ինչպէս են նուրբ ու դիւրաճաշ գործուածները, որք անարտադրական եղանակաւ կսպառին և անհետ կըլլան, որով հանրութեան համար հարստութիւն ըլլալէ կը դադրին։ Այսպէս ահա երկրի մ' արդեանց մէկ փոքրիկ մասը միայն արտադրական եղանակաւ կը գործածուի, իսկ մնացեալն անարտադրական եղանակաւ կսպառի։ Այս կերպով սպառուած արդեանց մեծագոյն մասը հասարակութեան ընդհանուր և անմիջական պիտոյքէն աւելցածն է որ իր վայելից և արտադրական կարողութեանց կը գործածուի։ Բայց այս աւելցած արդիւնքը հաւասար կերպով չբաշխուիր, և այնպիսի մարդոց ձեռքը կանցնի որք ոչ միայն անոր փոխարէն հասարակութեան ծառայութիւն կամ օգուտ մը չեն մատուցաներ, այլ և շատ անգամ անարդ կերպով կը գործածեն իրենց հարստութիւնը։ Այս հանրութեան պիտոյքէն աւելցած արտադրութիւնն է որ Դրամագլուխ կըսուի և որուն վրայ պիտի խօսինք մեր յաջորդ յօդուածին մէջ։

Պ. Վ. ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 21 մայիս։

Հրապարակիս վրայ մեր վերջին տեսութենէն'ի վեր մեծ փոփոխութիւն մը տեղի չունեցաւ և Զլեկեսները 53 1/4 ի գոյութեան երեկ իրիկուն։ Եւրոպայէն եկած հեռագիրներն ալ քանի օրէ 'ի վեր գիները բարձրցուցնելու նշան մը ցոյց տուած չեն, և թէ՝ Փարիզի ու թէ՝ Լոնդրայի մէջ օսմանեան Բոնոսները 48 3/8էն 48 5/8 կը ծանուցանեն։ բայց Փարիզի մէջ քիչ մ'աւելի թոյլ են։ Օն սէնէլիքներուն վրայ ամենեւին գործողութիւն մ'եղած չէ և 'գիներն ալ անտոյդ են։ Օսմանեան նոր փոխառութեան դրամագլուխը մինչև 0/0ին 2—2 1/2 ելաւ, բայց վերջին հեռագիր մը քիչ մը թուլացած ըլլալը կը նշանակէ 2 1/4 1 3/4 լուր տալով։

Արդէն ծանուցած ենք թէ արժէթղթոց փոփոխութեան պայմանագիրներն Ընդհանուր ընկերութիւնն ալ այս գործողութեան մասնակից ընել կուզեն։ Լէվնթ Էֆէնտի ընկերը կը ծանուցանէ թէ այս նպատակաւ եղած բանակցութիւնները տակաւին կը շարունակուին, և քիչ մ'ուշանալուն պատճառը ծովային գործոց պաշտօնեային փոփոխութիւնը կը համարի։ բայց ըստ կարծեաց մշեալ անդրդիական լուրերին այս ընկերութիւնն ալ պիտի գործակցի, և Օսմանեան Պանքան ալ վերջապէս իր հաւանութիւնը պիտի տայ։ Բայց ասոր համար, ինչպէս մեր անցեալ դրամական տեսութեան մէջ ըսած ենք, արժէթղթոց վերածութեան օրէնքին մէջ քանի մը փոփոխութիւններ մտցընել հարկ կըլլայ, որով Օսմանեան Պանքան ա՛չ ևս գժուարութիւններ ցոյց տալու առիթ կունենայ։ Լէվնթ Էֆէնտի նայելով՝ այս գործին համար մասնաւոր պաշտօնով Փարիզ ղրկուած Ա. սեմ. Աղրօ էֆէնտին ետ պիտի դառնայ և անոր տեղը բանակցութիւնները Ա. սեմ. Աղթիան էֆէնտին պիտի շարունակէ եղեր, որ ինչպէս յայտնի է, հեռագրաց համար բացուած դեսպանաժողովին մէջ Օսմանեան կայսրութեան ներկայացուցչին ըլլալու պաշտօնով Փարիզ կը դտնուի։

ՊՕՐՍԱՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐ

Լոնդրա 31 մայիս

Օսմ. Նոր փոխ 2 1/2 1/2 սքօնթօ

Օսմ. Բոնոսներ 48 3/8 48 1/8

Փարիզ 1 յունիս

Օսմ. քօնս. 48 1/8

Օսմ. Փոխառութիւն 359

ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԷՍ

ՀԻՆԴԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Սահմանագրութեան տարեդարձը մայիս 23 կիրակի օրը ըստ սովորութեան տօնելու համար, Հնչակեան Առևտրական ընկերութիւնը արդէն հանդիսական երեթեւեկութեանց մասին շքեղ զարդարուած ընդարձակ շրջենաւ մը պատրաստած է հեշտալուր նաւագնացքով։

Հրաւիրեալներ՝ Հիւանդաբար խաքելեան մասնաւոր խնամով շինուած անջրպետի մը մէջ, հանդիսականաց համար նստարաններ և նուագախմբին համար բարձրաւանդակ մը պատրաստած է։

Թէրսանէ յի մեծ շրջենաւերէն մէկը՝ կիրակի առաւօտուն ժամը 10 1/2 ին Սամաթիայէն մեկնելով պիտի հանդիպի Եէնիքեատու, Պարաքէօյի կամուրջը, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրկունճուգ և անկէ ուղղակի Պէյքօղ պիտի երթայ։

Երեկոյեան ժամը 9 1/2ին Հիւնքեար խիէլէսիէն մեկնելով, դարձեալ նոյն նաւամատոյցները պիտի հանդիպի։

Շոգենաւին տոմակները կը ծախուին հեռևեալ տեղերը՝ ի դին 15 դրշ։

Առևտրական ընկերութեան գրասենեակը՝ Նշանձի՝ Ն° 56։

Հայկեան ընկերութեան գրասենեակը՝ ի Գուրդաքու՝ Ն° 32։

Շուկայի Ֆէտվիներուն մէջ Հայկեան ընկերութեան Ռէտուքէրին խանութը՝ Ն° 6։

Շուկայի Մահմուտ փաշա Գաշրդճի խանին դուռը Թոսաֆճիին խանութը՝ Ն° 270։

Ի Դիմաց Առևտրական ընկերութեան

Կ. Պոլիս Ցնօրէն ժողովոյ

15 մայիս 1865 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԷՐԷՍԹԷՃԵԱՆ

ԾԽԵՆՈՒՅՑՄՈՒՆՔ ՊԱՏԿԵՐ ՀԱՅՇԱՍՏԱՆԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պ. Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆԻ

Այն Հայաստանի պատկերին մեծին գիները 40, 60 և 70 դուրուշ ըլլալով, ընդհանրապէս դիւրամատչելի ըլլալու համար, լուսանկարը շինուելով 5 դուրուշի կը ծախուի Փարիզի գրատունը և մայրաքաղաքիս հայ գրավաճառաց քով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ՏՐՈՑ

Ծխախոտի վաճառման համար թէղքէրէի տրոց հաւաքման տարեգլուխը յառաջիկայ յունիս 1/13ին սկըսելով, Անուղղակի տրոց ընդհանուր վարչութիւնն այս տրոց հաւաքման նը կատմամբ հեռևեալ տրամադրութիւնները կը ծանուցանէ հասարակութեան։

1։ Ծխախոտ, ընչախոտ, թէմ պէքի կամ սիկար վաճառող որ և է խանութներու կամ վաճառատուներու տերերը կամ վարձակալները, թէ՝ միմիայն սոյն ապրանքները վաճառեն և թէ ուրիշ ապրանքներու հետ խառն վաճառեն, նմանապէս սոյն ապրանքները փողոցներու մէջ պտըտելով կամ պտոցնելով վաճառողները՝ պարտաւոր են յառաջիկայ յունիս 1/13էն սկսեալ մինչև և օգոստոս 31՝ այսինքն երեք ամսուան մէջ՝ ծխախոտի մաքսատան դրասենեակը երթալով՝ ըստ կանոնաց հաստատեալ տուրքը վճարելու և թէղքերէ մ'առնելու։

2։ Ծխախոտի մաքսատան վարչութիւնը յառաջիկայ սեպտ. 1էն ըսկսեալ թէղքերէներն ստուգելու պիտի ձեռնարկէ, և վերոյիշեալ ապրանքները վաճառողներէն որոնք որ՝ թէ՝ օսմանեան և թէ՝ օտար հպատակ՝ թէղքերէ առած չըլլան եռամեայ պայմանաժամին մէջ, խանութին կամ վաճառատոցին պիտի գոցուի, և ապրանքնուն վաճառումը պիտի արգիլուի, մինչև որ թէղքերէի տուրքին եռապատիկն իրրև պատիժ վճարեն՝ հաստատեալ կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն։ Այն պատիժը պիտի կրեն նաև պարտելով կամ փողոցներու մէջ պտըտելով վաճառողները՝ որ ներկայ յօդուածին համաձայն չվարուին։

3։ Վերոյիշեալ պայմանաժամէն ետև ծխախոտ, ընչախոտ, թէմպէքի, սիկար ծախելու սկսող թէ՝ խանութպաններն և թէ՝ պտըտողներն ու պարզողները որ տուրքը վճարելով թէղքերէ առած չըլլան, նոյնպէս սոյն ծանուցման երկրորդ յօդուածին մէջ յիշուած պատիժները պիտի կրեն։

Կ. Պոլիս 1/13 մայիս 1865

Ղալաթիա սէրայի կից ոստիկանութեան զօրանոցէն սկսելով մինչև Էնի Զարշի փողոցին տղերքը իջնելու աչքը 90 կանդուն երկայնութեամբ և 8 կանդուն լայնութեամբ գետին մը պիտի ծախուի, վասն տատուհինգ մաղազա շինելու և օդը Ղալաթիա սէրայի ձեռանոցին մտալու պայմանաւ։

Յիշեալ գետինը ամենը մէկ տեղ կամ կտոր կտոր գնել ուզողները Սէրասքէրի գուռը զինուորական շինութեանց յանձնաժողովին ներկայանալու կը հրաւիրուին, ուր յիշեալ գետնին յատակագիծն ալ կրնան տեսնել։

Կ. Պոլիս 18 մայիս 1865

Հէտայէթի Պահրի անուանեալ շոգենաւին տէր Ռուսչէճէմ բնակող Բիրգ էֆէնտին անանկացեալ ըլլալով, առնելիք ունեցողներէն քանիները Ռօնքօրատոթօ մը պատրաստած և ըստորագրած են։ բայց արդէն առնելիքնին ստուգած չըլլալով, յիշեալ անձէն ո՛վ որ առնելիք ունի, ներկայ թուականէն մինչև 21 օր դան ներկայանան մնանկներուն Ռօմիթէն 'ի թիմարթէթ խանէն։ և հեռեներին բերելով պարտամուրհակներնին և հաշուեդրքերնին՝ առնելիքնին ստացուցանեն։ Եթէ յիշեալ պայմանաժամին մէջ եկողներ չըլլան, այնուհետև անոնց չսպասելով՝ հարկ եղած անօրինութիւններն 'ի գործ դրելիքը կը ծանուցուի։

ԹՈՒՂԹ

ԵՒ ԳՐՈՒԹԵՐՆ ՊԻՏՈՅՐՆԵՐ

ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆԻՆ ԴՈՒԱՆ ԿԻՑ ԹԻՒ 12 ԵՒ 14 ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՄԵԾ ԵՒ ՄԱՆՐ ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ

Յ. ԱՐՇԱԿ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու, որ ամեն տեսակ թուղթեր և դրութեան պիտոյքներ, ինչպէս տետրակներ, կազմարներ, ընդօրինակութեան մատուներ, դրիչ, մելան, կնքամոմ, կանոն, գրաւազ, եւայլն եւայլն Եւրոպոյ գործարանաց հետ ուղղակի յարաբերութեանց շնորհիւ կարող են պօրսոյ ամեն թղթավաճառներէն՝ աւելի աժան գներով ծախելու թէ մանուկով և թէ հատով ուզողներու։ հասարակութեան դիւրութեանը համար վերջին գիները օրինակներուն վրայ նշանակուած են, մանուկով կամ շատ առնողներու համար օրինաւոր զեղչ ըլլալու պայմանաւ։ Գաւառներէն թուղթ եւայլն ուզողները կրնան դիւրութեամբ ստանալ, և այնպիսեաց օրինակներն ալ կը ղրկուին, ծախքը իրենց վրայ ըլլալով։ Նամակները պէտք է վճարուած ըլլան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 22 ՄԱՅԻՍ	Բշ. 17	Գշ. 18	Դշ 19	Եշ. 20	Ուր. 21	Շաբ 22
	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.	Գրշ.
Օսմանեան լիրա Մէջ.	102-15	102-10	102-[illegible]	102-10		
Բանկոյ արծաթ						
Թահվ. Միւմթազէ	63-14	64-5	64	63-28		
Էսհամը Ճէմիաէ հին	53-15	53-28	53-15	53-8		
» » նոր	53-15	53-26	53-15	53-8		
Ադիվիէ ստակով	53-12	53-26	53-15	53-8		
Սէրկի	54-20	54-20	54-20	54-15		

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 22 ՄԱՅԻՍ

ԱՐՄՏԻՔ		ՄԵՏԱՂ	
Յորևն Թաղան կարմիր	26—28	Պրուսա կարճ թէ ֆէ	520—530
» Խամայիլ »	21—22	» երկայն »	550—560
» Բուռ. Պալէքք	17—19	» խողակ չոր	—
» Կալաց		Շաքի հօխան ֆրանք	66—
» Վառնա	21—22	» 4 սպաճախ »	63—
» Խզրայիլ կակուղ	18—20	» Խարապաղ »	—
» Կալաց »	18—21	» Պարկաս »	63—
» Պուրկազ »	20—21	» Երկրորդ »	63—
» Պայէրք »	18—20	» Մահալլճ »	—
» Ազօֆ »	21—22	» Պանտրմա »	—
Եգիպտացորեն Կալաղի	—13	» Կէյլէ »	—
Գաւ.	7-20 — 8		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Դուրուշ
Բանվակ Պալըքէսէր	հօխայ	10—11
» Կէյլէ	»	11—11-20
» Ամասիա	»	—11-20
» Բուռմէլի	»	—
Բուրդ Էնկլիզի լուացված	»	—14
» » չլուացված	»	— 8
» Պալըքէսէր չլուաց.	»	— 8
Ճէյրի Էնկլիզիա	»	— 9
» Թոխատ	»	— 8
» Զորում	»	— 7
Մաղը սեւ	»	20—22
» Ճերմակ	»	12—15
Թիֆթիք Էնկլիզիա	»	—36
Աֆիոն Պալըքէսէր	»	190—
Քիլիթ Ցերեւ բանուած	»	20—23
Սալէպ Ցաճկատանի	»	14—16
Մեղրամոմ գեղին Ցրատվղան	»	—26
» » Անատոլու	»	—24
Սուսամ Բուռմէլիի	»	— 3
Կտաւատի հունտ Բուռմէլիի Քիլէ	»	—28
» » Պանտրմա	»	—27
Զէթ Ամվալըդ	հօխայ	— 8
» Կիրլա	»	— 7
Սճառ (Սապօն) Գանտիա	»	— 6
» » Միտիլլի	»	— 5
Բրինձ Եգիպտոս Բէշիա	»	— 4
» Ցիմնախ	»	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԵԵՐՔ

		Դուրուշ
Խաղվ Ռիս եւ Գաֆիս 100	հօխան	950—1050
» Մառթին	» »	—
Շաքար գլուխ 6-10 Լա. կնդ.	»	—
» Փոչի (թօզ)	» »	—234
» Հոլ. գլուխ	» »	—270
» Փոչի	» »	—234
Գաղղ. գլուխ	» »	—260
» Փոչի	» »	—230
Անագ (գալայ)	» »	—695
Պղպեղ (պիպէռ)	հօխայ	— 6
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	»	—150
» » Մատրաս	»	—140
Անուշաղը (Նուշատը)	»	— 6-20
Պղպատ (Զէյլիք)	մնտուկ	—180
Կապար (Գուրշուն)	»	— 3-10
Թիմեղ (Թէնէքէ) ղոյդ մնտ.	»	—310
Զինք տախտակ թիւ 7—12	հիլ	— 5
Երկաթ Անգ. ձողաձեւ	կնդ.	65— 66
» Բեւեռոցս	»	70— 72
» Ցախտակ 1—14	»	100—110
» Բոլորակ	»	140—145
» Ռուսիոյ	»	120—130
Քարֆիձա Վարիլ 39	հիլ.	— 95
Լամթիւլէճ ճէն. ղոյդ	Մնտ.	—260
» Գլ.	»	—240
» Թրիլամթ	»	— 95
Սրատմաչէթ վիլնա	հօխան	— 15
» Թրիլատ եւ Գաղղ.	»	— 13

Այս լրագիրը շաբաթը երկու անգամ կելլէ Հորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը։ Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրվիլ, Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ դուրսերը նոգաբարձուներն են։

ԻԶՄԻՐ. Խաչատուր Ց. Զարիեան.

ԵԳԻՊՏՈՍ. Պօղոս Էֆէնտի Կարապետեան.

ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ։ Մանուսէլ Սուքիաս աղա Գալուստեան։

ՏՐԱԳԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էյմասեան։

ԿԱՐՍ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ԱՏԱՆԱ. Նազարէթ աղա Շանպազեան։

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Ցարուրիւն աղա Ճամճեան.

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաճանեան.

ԵՐԶՆԿԱ. Ընդերցասիրաց Թանգարան.

ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մանուսի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան։

Ուրիշ բարեբարեներէն ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերուն մէկուն հետ կրնայ դրաբակցիլ։

Խմբագիր-Տնօրէն

Կ. Ս. ԻԹԻԻԱՆԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ